

Motivace k dobrovolnické činnosti v Dětském centru Zlín

Bc. Jiří Strnad

Diplomová práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jiří STRNAD**
Osobní číslo: **H10700**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Role dobrovolníků v Dětském centru Zlín**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Využití pojmů a teoretických východisek z oblasti dobrovolnictví.
Příprava a zpracování metodiky výzkumné části.
Realizace kvalitativního výzkumu pomocí dotazníku.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat a jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, včetně shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

TOŠNER, Jiří a Věra SOZANSKÁ. Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích. Praha: Portál, 2006, ISBN 80-7367-178-6.

Všeobecná deklaráce o dobrovolnictví [on-line]. [cit. 6.4.2006] Dostupný na [www: http://dobrovolnik.cz/d_dek.shtml](http://dobrovolnik.cz/d_dek.shtml)

SCHMIDBAUER, Wolfgang. Psychická úskalí pomáhajících profesí. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-312-9.

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Eva Machů, Ph.D.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce:

30. listopadu 2012

Termín odevzdání diplomové práce:

26. dubna 2013

Ve Zlíně dne 14. února 2013

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 2. 9. 2013

.....

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Cílem mé diplomové práce je zjistit motivační faktory, které ovlivňují rozhodnutí lidí k dobrovolné činnosti. Práce se nezaměřuje na motivaci obecně, ale přímo zkoumá konkrétní organizaci. Touto organizací je Dětské centrum Zlín. Teoretická část popisuje základní aspekty motivace a přibližuje oblast dobrovolnictví. Na konec okrajově popíšu Dětské centrum Zlín. V praktické části se snažím odhalit motivaci vybraných dobrovolníků.

Klíčová slova: motivace, motivy, prosociální chování, dobrovolnictví, dobrovolník, Dětské centrum Zlín

ABSTRACT

The purpose of my work is to discover possible motivation factors, which influence decision persons for voluntary activity. This work does not concentrate on motivation general, but it directly researchs concrete organisation. This organisation is Children centre Zlín. The theoretical part describe the basic aspect of motivation and it draw area of volunteering. At last i marginal describe Children centre Zlín. In practical part i try to discover motivation selected volunteers.

Keywords: motivation, motive, pro-social behavior, volunteering, volunteer, Children center Zlín

PODĚKOVÁNÍ

Zde bych hlavně rád poděkoval slečně Mgr. Evě Machů, Ph.D. za cenné rady, pomoc a odborné vedení, které mně velice pomohlo při tvorbě diplomové práce. Dále bych ještě poděkoval jednotlivým dotazovaným za jejich ochotu a spolupráci. DĚKUJI!

MOTTO

nezáleží na tom, co se dělá nebo co se dává, ale s jakým úmyslem

Seneca

OBSAH

ÚVOD.....	10
I. TEORETICKÁ ČÁST	11
1. DOBROVOLNICTVÍ.....	12
1.1 Dobrovolnictví v České republice	12
1.2 Dobrovolnictví ve světě	12
1.2.2 Dobrovolnictví v USA	13
1.3 Mezinárodní dobrovolnické organizace	14
1.4 Charakteristika dobrovolnictví.....	15
1.5 Druhy dobrovolnictví.....	16
1.6 Význam dobrovolnictví.....	18
1.7 Mýty o dobrovolnictví.....	19
2.1 Příprava organizace pro dobrovolníky	22
2.2.1 Koordinátor dobrovolné činnosti.....	23
2.2.2 Získávání dobrovolníků pro neziskové organizace	24
2.2.3 Odborný výběr a výcvik dobrovolníků	24
2.2.4 Supervize dobrovolníků	25
2.2.5 Hodnocení a odměňování dobrovolníků.....	25
3.1 Charakteristika motivace	26
3.2 Motivy a jejich dělení.....	27
4. DĚTSKÉ CENTRUM ZLÍN, ADRA A SAMARI	31
4.1 Dětské centrum Zlín	31
4.2 Občanské sdružení ADRA Zlín.....	32
4.3 Sdružení Samari	32
II. PRAKTICKÁ ČÁST	34

5. Kvalitativní výzkum v dětském centru.....	35
5.1 Stanovení výzkumného problému.....	35
5.2 Cíle výzkumu	35
5.3 Stanovená strategie a výzkumné metody	35
5.4 Účastníci výzkumu	37
5.5 Analýza dat pomocí otevřeného kódování	39
5.6.1 Kategorie - prvotní rozhodnutí k činnosti.....	39
6.5.2. Kategorie - motivace k činnosti:.....	41
6.5.3 Kategorie - uspokojení za provedenou činnost.....	44
DISKUSE:.....	47
VYHODNOCENÍ VÝZKUMU:	48
ZÁVĚR:	49
PŘÍLOHY:	52
Rozhovor s D1:	52
Rozhovor s D2:	52
Rozhovor s D4:	55
Rozhovor s D5:	57
Rozhovor s D6:	58

ÚVOD

V mé diplomové práci se zaměřuji na motivaci vedoucí ke vzniku dobrovolné činnosti. Vybral jsem si zdejší zařízení Dětské centrum Zlín. Toto zařízení jsem si vybral z důvodu, že jsem zde před třemi roky prováděl praktickou část bakalářského studia a můžu říci, že zde dobrovolnou činnost provádím doposud. Dá se říci, že mě to centrum učarovalo, jak děti, tak i personál. Získal jsem tu i dobré kamarády, se kterými se setkávám i mimo zařízení. Z tu dobu jsem vystřídal 3 děti a účastnil se mnoha jednodenních akcí.

V mé práci chci zjistit motivy, které vedou dobrovolníky k dobrovolné činnosti. Práce je rozdělena na dva základní celky, a to teoretickou a praktickou část. V teoretické části bych rád nastínil základní pojmy vztahující se k tématu, jako jsou dobrovolnictví, dobrovolník, motivace, motivy a podobně. Dále zde uvádím dvě organizace. V jedné provádím konkrétní empirická šetření a druhá organizace je úzce spjata, bez které by dobrovolnictví nemohlo vzniknout. Praktická část je založena na kvalitativním výzkumu, který je podložen danými rozhovory s dobrovolníky. Rozhovory jsem posléze analyzoval pomocí metody otevřeného kódování. Cílem práce je tedy zmapovat motivy a konkrétní okolnosti vedoucí k dobrovolnictví v centru.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. DOBROVOLNICTVÍ

Ještě než bych popsal stav dobrovolnictví u nás a ve světě, tak bych se na začátek jen zmínil, že tato aktivita sahá do dlouhé historie, což nám dokazuje Seneca ve svém díle O dobrodiních. V tomto díle se zabývá jak přijímat a prokazovat dobrodiní. Zde se vyjadřuje *Laskavé jednání působící radost a pociťující radost z tohoto působení uplatňujícího se v tom, co člověk činí ochotně a ze spontánního sklonu. Podle jeho slov nezáleží na tom, co se dělá nebo co se dává, ale s jakým úmyslem* (Seneca, L. A. O dobrodiních, s. 26).

1.1 Dobrovolnictví v České republice

Na našem území se aktivity související s dobrovolnickou činností začínají rozvíjet na začátku 19. století, kdy vzniklo mnoho vlasteneckých spolků. Po vzniku Československa se tato aktivita ještě rozvinula. V době násilné okupace německých vojsk byla tato činnost přerušena a toto stagnování pokračovalo i vznikem sociálního státu. Velká změna začíná v roce 1989 a zejména v roce 1990, kdy byly přijaty zákony na podporu této činnosti. Rychlým tempem vzniká neziskový sektor a s ním se obnovily spolky a sdružení.

Mezníkem se stal rok 2001, který Organizace spojených národů vyhlásila za Mezinárodním rokem dobrovolníků. Tento rok měl v České republice za následek vydání zák. č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě, který vznikl 1. ledna 2003, jímž jsou stanoveny podmínky, za jakých stát podporuje dobrovolnickou službu (Tošner, Soranská, 2006, s. 30).

1.2 Dobrovolnictví ve světě

V dnešní době dobrovolnictví přesahuje lokální a národní úroveň, která zahrnuje mezistátní a mezinárodní programy a dobrovolníci hrají v tomto velkou úlohu. Mezinárodním rokem dobrovolníku, dochází k „profesionalizaci“ dobrovolnictví, kdy se občané a organizace, začínají věnovat dobrovolnictvím profesionálně. Tento nový pohled byl nezbytný z důvodu účinnosti poskytované pomoci a její profesionálního organizování. Dobrovolnictví na světě dosáhlo takového rozměru, že se vytvořil nový obor – management dobrovolnictví (Tošner, Soranská, 2006, s 24- 25).

1.2.1 Evropská dobrovolná scéna

Dobrovolnická evropská tradice je zakořeněna v církvi a posléze se rozvíjela pod vlivem průmyslové výroby. Tento typ můžeme nazvat "zájmové"dobrovolnictví (Tošner, Soranská 2006, s. 26). V Evropě bych se podíval na tři dominantní země a jejich vývoj v oblasti dobrovolnictví.

V Německu má dobrovolnictví charakter sociálního hnutí nebo občanské společnosti. Je složena ze sítě vzájemně propojených dobrovolnických center v celé zemi. Jedna z hlavních oblastí působnosti je při integraci přistěhovalců a tvorbě mezinárodních vazeb (Tošner, Soranská 2006, s. 25).

Můžeme říci, že ve Francii funguje jiná situace a ta je charakterizovaná silně centralizovanou vládou. Tento model je prakticky odlišný od všech vyspělých zemí. Z toho důvodu jsou sociální služby velmi profesionalizované a význam církve ve společnosti klesá (Tošner, Soranská 2006, s. 26).

Velká Británie patří mezi země s velmi dlouhou tradicí dobrovolnictví, spočívající ve vzájemné pomoci lidí v odlehlých oblastech venkova a tak se počítá s jejich soběstačností. Dobrovolnické centra vznikají až koncem 20. století a péče postihuje jen to, kde je to nutné (Tošner, Soranská 2006, s. 26).

Jen lehce bych zmínil, že Nizozemsko má též tradiční systém, který byl narušen v 60. letech sociálním řízením státu. Tento stav nebyl ideální, tak opět vznikají svépomocné programy (Tošner, Soranská 2007, s. 25).

1.2.2 Dobrovolnictví v USA

V USA dochází k největšímu rozmachu dobrovolnictví až v posledních třiceti letech, a to v Severní Americe. Zde se dobrovolnictví ubíralo podobnou cestou jako v Evropě, ale s tím rozdílem, že v USA cítí lidé potřebu pomáhat, aniž by byli nějak organizováni nebo napojeni na organizaci. *V Severní Americe – na rozdíl od Evropy – existovala komunita vzájemně se podporujících se občanů dříve, než byla vytvořena ústřední vláda* (Tošner, Soranská 2006, s. 149).

Počátkem roku 1970 se začala utvářet profesionální dobrovolnická centra, kterých doposud vzniklo v USA víc než 500. Základním motem centra jsou propagace dobrovolnictví, organizování seminářů a workshopů. Velmi zajímavá informace je, že v

USA se dobrovolné činnosti věnuje až 20 procent populace. Také zde vznikly velké nadace a organizace jako Point of Light Foundation, United Way nebo Peace Corps (Tošner, Soranská, 2006, s. 24).

1.3 Mezinárodní dobrovolnické organizace

Ve světě existuje řada organizací, které se zabývají dobrovolnictvím a díky nim je můžeme považovat jako celosvětové hnutí. Nyní vás seznámím s těmi nejdůležitějšími (Tošner, Soranská, 2006, s. 27).

Mezinárodní asociace pro dobrovolnické úsilí (IAVE) je celosvětová organizace založená v roce 1970 a její hlavní myšlenkou je propagace a podpora dobrovolnictví. Původní záměr je propojit co nejvíce lidí ve světě za účelem řešení tíživých sociálních problémů. V dnešní době jsou součástí organizace desítky zemí. IAVE organizuje řadu konferencí, deklarací, podporuje vznik a rozvoj dobrovolnických center. Výsledkem konferencí bylo zhotovení a schválení Všeobecné deklarace o dobrovolnictví (Tošner, Soranská, 2006, s. 28).

Dle mého názoru jedna z důležitých organizací je roku 1970 vzniklý **Dobrovolnický program OSN – United Nations Volunteers (UNV)** na podnět OSN. Zde jsou organizováni profesionální a kvalifikovaní dobrovolníci z více jak 140 zemí světa. Tito dobrovolníci převážně působí v zaostalých nebo rozvojových zemích (Tošner, Soranská, 2006, s. 27).

Další organizací v Evropě je **AVE**, která byla založená v roce 1972 a která je součástí IAVE. Organizace se zabývá zprostředkováním výměny informací za účelem vytváření společné evropské komunity (Tošner, Soranská, 2006, s. 28).

Pro zapojení a lepší informovanost mládeže do dobrovolnictví, vzniká v Evropě na popud **Evropské komise, program Evropské dobrovolné služby EVS**. Díky tomuto programu mohou mladí lidé od 18 do 26 let strávit 6-12 měsíců jako dobrovolníci. Jejich činnost se týká práce s dětmi, seniory, ekologie a podobně (Tošner, Soranská, 2006, s. 28).

Ve světě působí další řada organizací zabývajících se dobrovolnictvím. Pro seznámení bych dále uvedl např. **AVSO** - jedná se o Evropskou organizaci zabývající se podporou dlouhodobé dobrovolné činnosti. V dnešní době asi velmi užitečnou

organizací je **NETAID**, jež organizuje dobrovolnickou pomoc na internetu nebo **CEV (European Volunteer Centre)** – sdružující dobrovolnická centra čtrnácti zemí Evropy (Tošner, Soranská, 2006, s. 29).

1.4 Charakteristika dobrovolnictví

Dobrovolnictví je v dnešní době velmi rozšířeným tématem, které překračuje hranice národů, států i náboženství. Ve společnosti se vyskytuje již dlouhodobě a můžeme říci, že jeho význam celosvětově stoupá. To nám dokazuje pomoc při přírodních katastrofách, válkách a podobně. Řekl bych, že se jedná o činnost, kterou si člověk svobodně zvolí a provádí ji ve prospěch druhých bez nároků na odměnu.

S dobrovolnictvím a dobrovolníky se setkáváme v občanských sdruženích, neziskových organizacích, církvi a podobně. Můžeme říci, že cílem této činnosti v první řadě není tvorba zisku, ale její poslání. Tato činnost bývá velmi často koordinována a řízena různými tzv. neziskovými organizacemi. Tyto organizace přijímají a posléze spolupracují s dobrovolníky. S dobrovolnictvím souvisejí další termíny dobročinnosti, dárcovství a dobrovolnictví. Dobročinnost je vlastně pomoc sociálně ohroženým a slabým lidem, která vychází z lásky k životu a lidem. *Dobročinnost můžeme rozdělit na dvě formy, a to dárcovství a dobrovolnictví* (Tošner, Soranská, 2006, s. 149). Dárcovství - jak nám termín napovídá, tak se jedná o nějaký dar. Dar může mít podobu finanční nebo nefinanční. Dobrovolnictví je poněkud složitější a záleží, kde a s kým ho vykonáváme (Tošner, Soranská, 2006, s. 38).

Ve světě máme státy s nepřerušenu tradicí dobrovolnictví, ve kterých se setkáváme s pestrou škálou dobrovolníků. Z toho plyne, že do dobrovolné činnosti se zapojují lidé bez rozdílu pohlaví, vzdělání nebo vyznání. U nás je situace jiná a dobrovolníci jsou více selektováni podle pohlaví, zda pracují nebo jsou studenty nebo jestli se jedná o velká města nebo vesnice.

Právně je dobrovolnictví zakotveno v naší legislativě v zákoně o dobrovolnické službě č. 198/2002 Sb., který vstoupil v platnost 1. ledna 2003.

Rád bych nastínil, jak velký záběr dobrovolná činnost zastřešuje. Dá se říci, že se zabývá všemi společenskými a sociálními problémy celosvětové soudobé společnosti. Řadíme sem oblasti životního prostředí, ochrany lidských práv, sociální a

zdravotní oblast, kulturní, sportovní, vzdělávací oblast a v neposlední řadě i zahraniční dobrovolnou činnost (Tošner, Soranská, 2006, s. 40):

Ochrana životního prostředí - jedná se o celosvětové organizace. Jsou proslulé svou vysokou organizovaností vystupující navenek jako politický subjekt,

Humanitní organizace a organizace na ochranu lidských práv - jejich vznik je datován převážně po roce 1989 a na reakci situace v Evropě. Tito dobrovolníci působí jak v oblastech postiženými válečným konfliktem, tak i v zemích zmítaných živelnými katastrofami,

Sociální a zdravotní oblast - dá se říci, že se jedná o oblast s nejširší základnou jak po stránce živé síly, tak i služeb. Jak nám oblast napovídá, zabývá se sociálními a zdravotními problémy u nás a ve světě. Z této oblasti jsem si vybral téma mé diplomové práce.

Sportovní a vzdělávací činnost - tato oblast se ve světě zaměřuje na vzdělávací proces, nejčastěji se tak děje u dětí základních škol a jedinců s nějakými výchovnými či vzdělávacími problémy. V České republice je situace trochu jiná v tom smyslu, že dobrovolnictví se projevuje v mimoškolních volnočasových aktivitách jako například kroužky, sport a podobně,

Zahraniční dobrovolná činnost - tato dobrovolná činnost se u nás objevuje teprve krátkou dobu. Její zrod začíná po roku 1989, kdy se otevřely hranice a mohli do naší země přicházet zahraniční dobrovolníci, a to především ze Západní Evropy a USA. Ze začátku činnost spočívala ve výuce anglického jazyka. Posléze i u nás vznikají organizace, které samy vysílají své dobrovolníky do ostatních zemí světa podle potřeby,

Kulturní oblast - zahrnuje řadu organizací a množství dobrovolníků především na ochranu a obnovu kulturního dědictví.

1.5 Druhy dobrovolnictví

Rozdělení dobrovolnictví není úplně jednoduché a zaleží na tom, jak se na dobrovolnictví nahlíží nebo který autor je rozděluje.

Například Matoušek rozděluje dobrovolnictví na dvě kategorie, a to vzájemně prospěšné a veřejně prospěšné. V zájemně prospěšné činnosti jde o skupiny, které

spojují společné osobní zájmy, kdežto u veřejně prospěšného dobrovolnictví jde o poskytnutí svého času a dovedností pro veřejně prospěšnou činnost (Matoušek, 2003).

Kraus dělí dobrovolnictví na čtyři skupiny a to:

Podle délky zapojení do dobrovolnické práce - dlouhodobá, jednorázová, příležitostná,

podle počtu spolupracovníků - individuální skupinová,

podle vykonané práce - podpůrné služby, přímé služby, řídicí role ve výborech, řídicí a dohlížecí pozice,

podle sféry působení dobrovolníků - zahraniční dobrovolníci na našem území, naši dobrovolníci v zahraničí, domácí dobrovolná činnost (Kraus, Blahoslav, 2008, s. 216).

Další typy dělení nám popisuje Tošner. Ten rozdělil dobrovolnictví do čtyř kategorií.

Z hlediska historického vývoje, které se dá rozdělit na 2 části. **Evropský model dobrovolnictví - komunitní** je podstatně vývojově starší a je založen na setkávání dobrovolníků v přirozeném prostředí dle jejich konkrétních společných zájmů. Uskutečňuje se zpravidla v rámci společností, jako jsou církve či sportovní a dětské organizace. Některá centra jsou plně profesionální. Mladší je **americký model dobrovolnictví – manažerský**, který je postaven na zcela profesionálně vedených dobrovolnických organizací a center, *která vyhledávají altruisticky zaměřené občany a nabízejí jim dobrovolnictví v řadě oborů činnosti i organizací* (Tošner, Soranská, 2006, s. 38). V České republice se vyskytují oba modely.

Z hlediska cesty, kterou se dobrovolnictví ubírá, autor dělí **dobrovolnictví na vznikající „zdola nahoru“**, které je původně postaveno na neformální skupině lidí participujících na stejné činnosti. Z této jejich činnosti posléze vzniká registrovaná nezisková organizace. Tímto způsobem u nás vznikla po roce 1989 řada neziskových organizací (Tošner, Soranská, 2026, s. 39).

Dobrovolnictví působící „zvenčí dovnitř“, o tomto případě můžeme říci, že se jedná o opak předchozího modelu. V tomto modelu jde o strukturovanou organizaci

tvořenou profesionály, kteří dobrovolníky koordinují. Zde spadají nemocnice, dětské domovy a podobně (Tošner, Soranská, 2006, s. 38).

Podle role, kterou v organizaci hraje dobrovolnictví, zjednodušeně řečeno se jedná o to, do jaké míry zapojení jsou využíváni dobrovolníci. Rozlišujeme 3 typy. **Chod je na dobrovolnících přímo závislý** - na naplňování hlavních cílů organizace se podílejí jak profesionálové, tak i dobrovolníci. A bez jejich participace by nebylo možné cílů dosáhnout. **Dobrovolníci vykonávají činnosti** spolu s profesionálními zaměstnanci. Tento typ je opakem prvního typu a organizace na jejich práci není závislá. Zde se organizace snaží šetřit finanční náklady, kdy činnost dobrovolníků musel vykonávat placený profesionál. **Činnost dobrovolníků není pro funkci organizace nepostradatelná**, při této činnosti se dobrovolník snaží zkvalitňovat poskytované služby. Například se jedná o aktivity související s volnočasovými aktivitami (Tošner, Soranská, 2006, s. 39).

Poslední způsob dělení je **z hlediska časového vymezení**. **Dobrovolné zapojení při jednorázových akcích**, jedná se o pomoc provedenou jednou nebo několikrát do roka. Zde nemusí být spolupráce formální, stačí pouze ústní dohoda (sbírka, koncert apod.). **Dlouhodobá dobrovolná pomoc**, tato činnost je prováděna pravidelně po určitou dobu a většinou se doporučuje sepsat s dobrovolníkem smlouvu o provedení dobrovolnictví, ve které budou popsána vzájemná práva a povinnosti. **Dobrovolná služba**, tento typ chápeme jako dobrovolnou pomoc po dobu několika měsíců nebo i let. Zde se předpokládá určitá profesionalizace dobrovolníka a jeho vedení (Tošner, Soranská, 2006, s. 40).

1.6 Význam dobrovolnictví

Na dobrovolnictví a jeho význam můžeme pohlížet ve třech rovinách dle vztahu k dobrovolníkovi samotnému, k organizaci, pro kterou danou činnost vykonává a ve vztahu ke společnosti.

Z hlediska dobrovolníka dochází ke zvyšování kvalifikace, zkušeností. Z pohledu sociálního navazuje nové kontakty, přátele a sociální vazby. Další neméně podstatná část je, že v dobrovolnictví nachází seberealizaci. Z pohledu organizace můžeme říci, že organizace získává dobrovolníkem většinou neplaceného pracovníka, který vykonává práci, jakou by musel vykonat placený profesionál. Dobrovolník také

může přinést své nové pohledy na danou problematiku nebo podat zpětnou vazbu. Tato činnost má také velký význam pro společnost. Zapojuje občany do dobrovolné činnosti, podporuje občanskou solidaritu. O tomto hovoří Všeobecná deklarace o dobrovolnictví.

Dobrovolnictví, individuální nebo skupinová činnost, umožňuje:

udržovat a posilovat takové lidské hodnoty, jako jsou soudržnost, zájem o druhé a služba jiným lidem;

aby jednotlivci mohli uplatňovat svá práva a odpovědnost jako příslušníci komunity a aby se zároveň mohli po celý život učit růst, realizovat veškerý svůj lidský potenciál;

propojení navzdory rozdílům, které nás rozdělují, abychom mohli žít ve zdravých, udržitelných komunitách a abychom mohli společně usilovat o nalezení nových řešení pro společné úkoly a mohli jsme utvářet náš kolektivní osud (Šormová, Klégrová, 2006, s. 15).

1.7 Mýty o dobrovolnictví

Připomeňme si, že dobrovolnictví na našem území má dlouhou tradici, jejíž počátky datujeme až do období národního obrození. Později, v období prvního českého státu, ovlivňují dobrovolné spolky dění soudobé společnosti až po 90. léta 19. století, kdy se dobrovolnictví stalo ctností národa a samozřejmostí každodenního života (Tošner, 2003, s.1).

Můžeme ale stále říci, že současnou společností je dobrovolnictví chápáno buď jako něco, co mělo odejít spolu se socialismem nebo jako, co se hodí jen pro osamělé a zakomplexované lidi, kteří tím řeší svoje pocity viny. V této kapitole bych se chtěl zamyslet a trochu přiblížit mýty spojené s dobrovolnictvím a definovat principy, které tvoří základy dobrovolnictví (Tošner, 2003, s. 1).

Dobrovolnictví není obět' - velmi časté bývá mylné mínění ohledně motivace dobrovolné činnosti. Dle provedených výzkumů se prokázalo, že nejméně vhodné jsou dobrovolníci bez rodinného zázemí, vazeb nebo volného času. Ale logicky ze studie vyšlo, že dobrovolníci z kvalitních plnohodnotných rodin, s dobře vyvinutými sociálními vazbami, jsou nejlepší (Tošner, 2003, s.1).

Dobrovolnictví není zcela zadarmo - nejprve se sluší říci, že zde nehovořím o dobrovolnictví typu: „Dnes já tobě, zítra ty mně“, kterému můžeme říkat přátelská či sousedská výpomoc. Zabývám se zde veřejně prospěšným dobrovolnictvím, kdy lidé nabízejí svůj čas a energii, aniž by čekali něco na oplátku. Toto dobrovolnictví nabízejí lidé buď prostřednictvím dobrovolnických center nebo se obrátí na nejbližší organizaci, kde se mohou uplatnit. A proč není dobrovolnictví tak úplně zadarmo? Velice se totiž osvědčilo mít v organizaci placeného koordinátora dobrovolníků (Tošner, 2003, s.1).

Dobrovolnictví není amatérismus - musíme se na to podívat objektivně a říci, aby dobrovolnictví bylo vykonáváno kvalitně, je zapotřebí kvalitní plánování a efektivní organizování. Proto také vzniká nový obor zabývající se touto činností. Mluvíme o managementu dobrovolnictví, který nám připravuje dobrovolnický program. Jeho hlavní myšlenkou je zvýšit výkonnost, profesionalitu a kvalitu práce jak dobrovolníka, tak i neziskové organizace (Tošner, 2003, s. 2).

Dobrovolníci nejsou levná pracovní síla - zde bych chtěl podotknout, že i sám jsem dobrovolník a z vlastní zkušenosti toto téma vnímám velmi citlivě. Dle mého názoru, jak píše Tošner, by dobrovolník neměl suplovat práci placených dobrovolníků a také by neměl být využíván na podřadné činnosti a činnosti, které nikdo nechce dělat (Tošner, 2003, s. 2).

2. DOBROVOLNÍK V NEZISKOVÉ ORGANIZACI

Už jsme se seznámili se souvisejícími pojmy, týkající se dobrovolnické pomoci. Zbývá nám jen přiblížit pojmy týkající se dobrovolníka, který zde zastává tu hlavní dobrovolnickou činnost a kontakt s klientem.

Dobrovolník je člověk, který bez nároku na finanční odměnu poskytuje svůj čas, svoji energii, vědomosti a dovednosti ve prospěch ostatních lidí či společnosti. Dobrovolník je člověk, který si dostatečně věří v tom, že může sám změnit věci, se kterými není spokojen. Je to člověk, který se odhodlá udělat ten jednoduchý, ale důležitý krok k tomu, aby se sám zapojil do činnosti, která je třeba nedostatečně zajišťována státními institucemi. Někdo, kdo neváhá obětovat část svého volného času pro vyplnění prázdného času druhých (např. dětí či nemocných) anebo zajištění aktivity, kterou by jinak neměl kdo organizovat (např. vysázet pár stromů) (Šormová, Klégrová, 2006, s. 11).

Jiná definice Dobrovolníkem se stává ten, který „ze své dobré vůle, ve svém volném čase a bez nároku na finanční odměnu vykonává činnost ve prospěch jiných lidí (Novotný, Stará, 2002, s.4).

Zjednodušeně řečeno, můžeme charakterizovat dobrovolníka jako člověka, který poskytuje své znalosti, schopnosti spolkům a organizacím za stanovených podmínek. Za tuto činnost nepožaduje žádné finanční ohodnocení. Z toho vyplývá, že dobrovolníkem se může stát jakýkoliv osobnostně vyspělý člověk, s vhodnými vrozenými vlohami. Věkové ohraničení, kdy se může člověk stát dobrovolníkem je stanoven na 15 let, ale u některých dobrovolných činnostech je potřeba dosáhnout 18 let. O této problematice hovoří už výše zmiňovaný zák. č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě. Je zajímavé, že v České republice se může stát člověk dobrovolníkem už od 15 let, ale ve světě je tato věková hranice posunuta na 18 let (Tošner, 2003 s. 4.).

Zrod a myšlenka, stát se dobrovolníkem, je nastartována zájmem o nějakou aktivitu, bez vědomí možnosti zapojení se do dobrovolnické činnosti, respektive touha pomáhat druhým. Tuto činnost může vykonávat v různém časovém rozmezí dle volné kapacity. Není také stanoveno, aby dobrovolník pracoval v podobném oboru nebo měl podobnou pracovní profesi (Tošner, 2003 s. 4.).

Dle příručky pro dobrovolníky by se dobrovolník měl řídit etikou pomáhajícího, která říká:

znát vlastní hodnoty a rozpoznávat chvíle, kdy se při poskytování pomoci s nimi dostává do rozporu,

znát hranice vlastních možností, způsobilostí, pravomocí a sil; vědět, co umí, a také, co neumí; znát návaznou pomoc a být schopen spolupráce s lidmi, kteří ji poskytují,

rozumět vlastní motivaci k pomáhání,

rozumět souvislostem pomoci a jejímu smyslu (a pomoc v chybných souvislostech neposkytovat) (Lusková, 2011, s. 6).

2.1 Příprava organizace pro dobrovolníky

Na začátku si můžeme říci, že skoro v každé neziskové organizaci shledáváme určitou dobrovolnickou činnost. Proto není problém tyto organizace přesvědčit o účelnosti této služby. Mnohem složitější však už bývá vysvětlit fakt, že organizování dobrovolnictví může tuto pomoc daleko vylepšit. Nedochází zde jen ke zkvalitnění práce, ale i nacházení nových možností uplatnění dobrovolníků. Právě proto je velmi důležité, *aby se dobrovolníci stali skutečným zdrojem trvalé pomoci a nedílnou součástí organizace, potřebují podobný styl řízení jako profesionálové* (Tošner, Soranská, 2006, s. 74).

Koordinace dobrovolníků je velice podobná řízení lidských zdrojů u profesionálů. V obou případech pracujeme s lidmi, jen s tím rozdílem, že profesionál je za svou práci finančně odměněn. Právě proto musíme u dobrovolníka pracovat s jeho osobností, motivací nebo ho nějakým nefinančním způsobem odměnit. Dobře připravený dobrovolnický program totiž může zvýšit nejen výkonnost, ale i profesionalitu organizace (Tošner, Soranská, 2006, s. 74).

2.2 Samotná práce s dobrovolníky

Neziskové organizace zabývající se dobrovolnictvím poskytují získat dobrovolníkům nové kontakty a přátele. Dobrovolník zde nabývá nové znalosti, zkušenosti a dovednosti. Tyto organizace poskytují dobrovolníkům zpětnou vazbu, sebereflexi a mohou se i zde seberealizovat. Mají tak příležitost trávit volný čas smyslu plně a být tak užitečným lidem, co to potřebují. Středisko dává příležitost zapojit se do

různých projektů a vzdělávání vztahující se k problematice. Dobrovolník by měl získat kompletní informace o činnosti střediska, měl by získat zprávy ohledně dobrovolné činnosti, kterou bude provádět a samozřejmě by měl být v kontaktu se svým koordinátorem.

2.2.1 Koordinátor dobrovolné činnosti

Můžeme říci, že *Koordinátor dobrovolníků je klíčovou postavou dobrovolnického managementu* (Tošner, Soranská 2006, s. 76).

Náplní práce koordinátora by mělo být koordinování dobrovolnictví v daném zařízení počínaje výběrem dobrovolníků, jejich zdokonalování, tvorby metodiky, výběr vhodné pracovní náplně a samozřejmě i odměňování. Pro každého manažera, který pracuje s lidskými zdroji je vhodné, aby prošel školením v dobrovolnickém managementu. Jeho práce by měla být vykonávána na bázi upřímných a profesionálních vztahů s dobrovolníky, jež by dávaly dobrovolníkům pocit jistoty, že je jejich práce přínosem pro organizaci (Tošner, Soranská 2006, s. 76).

propagace dobrovolnické činnosti a tím i celé organizace - plakáty, letáky, webové stránky, střediska, dobrovolnické weby, propagace na vysokých, vyšších odborných i středních školách, články do novin, rádio, spolupráce s dalšími organizacemi pracujícími s dobrovolníky,

nábor dobrovolníků - cílené náborové akce dle aktuální potřeby střediska, získávání kontaktů na nové dobrovolníky – dřívější i současní spolupracovníci, doporučení,

výběr a výcvik

komunikace - mezi koordinátorem, kontaktními osobami, klíčovými pracovníky, dobrovolníky, dobrovolníky navzájem, dobrovolníky a ostatními zaměstnanci (přímá práce),

motivace a oceňování dobrovolníků – ve spolupráci s kontaktními a klíčovými pracovníky,

administrativa - smlouva o dobrovolné činnosti, vstupní dotazník, práva a povinnosti, pojištění, evidenční systém, lékařské potvrzení o způsobilosti k práci s dětmi a mládeží, výpis z Rejstříku trestů, proškolení BOZP, PP a PO,

supervize dobrovolníků,

zpracování metodik a manuálů - manuál pro vedoucí zájmové činnosti, podklady ke vzdělávání (Tošner, Soranská 2006, s. 76 - 77).

2.2.2 Získávání dobrovolníků pro neziskové organizace

Jelikož dobrovolník není klasický zaměstnanec, dochází častěji k jejich střídání, proto je potřeba dávat pozor na hrozící odchod a co nejrychleji tuto pozici zaplnit. Tento stav by se měl monitorovat průběžně, aby docházelo k pružné výměně dobrovolníků. Při této činnosti je potřeba dbát na to, jakou profesi zastává v životě (prázdniny, práce a podobně).

Dobrovolníci jsou většinou získáváni na základě vlastní kreativity koordinátora. Nejčastější způsoby náboru jsou **letáky, plakáty, televize, internet, střední a vysoké školy** a mnoho dalších. Vždy je nejlepší kombinovat jeden a více způsobů na zvýšení úspěchu náboru (Tošner, Soranská, 2006, s. 78).

2.2.3 Odborný výběr a výcvik dobrovolníků

Školení a výcvik dobrovolníků podléhá především náplni a charakteru dobrovolné činnosti, jež bude dobrovolník v organizaci vykonávat. Z toho plyne různorodost předpokladů, které nám klade organizace, například práce v dětském domově kontra práce v domově pro seniory.

Výcvik dobrovolníků může trvat například 10 min, ale také se může jednat o víkendový školící kurz. Doba školení je podřízena složitostí dobrovolné činnosti, kdy je třeba dobrovolníka kvalitně proškolen a naučit ho znalosti a dovednosti potřebné k vykonávání dané činnosti. V jeho průběhu by měli být dobrovolníci seznámeni se svou budoucí činností. Tošner ve své knize uvádí dvě části výcviku, a to **obecnou a odbornou část**. Obecná část by měla obsahovat informace vztahující se k možnostem a potřebám dobrovolníka. Dále by se měl seznámit s organizací, ve které chce provádět dobrovolnou činnost, jako jsou například úkoly a poslání organizace, personální struktura a podobně. Druhá část přípravy vyplývá z charakteru činnosti, kterou bude dobrovolník vykonávat. Nejlepší bývá nastolení takových situací, do kterých se může dobrovolník dostat a byl schopen je kvalitně vyřešit. Velmi často bývá zařazeno do výcviku také psychologické posouzení osobnosti, patologické vzorce a podobně. Toto vyšetření může být použito například při zjištění, jestli je dobrovolník dostatečně osobnostně vyspělý na práci s dětmi. Tato část by také měla obsahovat seznámení se

supervizi. Během výběru také může dojít k situaci, že potenciální dobrovolník nesplňuje dané požadavky. V takovém případě mu to koordinátor sdělí nebo si to potenciální dobrovolník uvědomí sám (Tošner, Soranská, 2006, s. 80-81).

2.2.4 Supervize dobrovolníků

V každé profesi, kde se pracuje s lidmi, a to zejména v pomáhacích, se mluví o tak zvané supervizi. Právě dobrovolnictví má nejbližší k pomáhacím profesím a tímto směrem se taky bude ubírat. Při supervizi dochází ke konzultaci a rozebrání situací a pocitů z činnosti. *Supervize zároveň chrání klienta před případnými nevhodnými aktivitami dobrovolníka* (Tošner, Soranská, 2006, 82 s.). Dle typu a náročnosti dobrovolné činnosti se také ubírá supervize. Při lehčích činnostech provádí supervizi zpravidla koordinátor a v opačném případě je třeba, aby supervizi vykonal odborný pracovník. Tuto činnost může vykonávat například lékař, sociální pracovník a podobně. Velmi často při supervizi dochází k dialogu více dobrovolníků vykonávajících stejnou dobrovolnou činnost.

2.2.5 Hodnocení a odměňování dobrovolníků

Hodnocení - součástí práce koordinátora je také proces hodnocení. Každý dobrovolník si zaslouží ohodnotit svoji vykonanou práci, aby se mohl poučit z potenciálních chyb a posléze je reflektovat. Hodnocení krátkodobé činnosti by se měla většinou dít po skončení konkrétní akce a podobně. Podstatně náročněji se hodnotí dlouhodobá pomoc, kdy neustále přibývají další činnosti a nedají se jednoznačně zhodnotit. Účelem hodnocení může být jak zhodnotit prospěšnost dobrovolnictví pro organizaci, jeho kvalitu dobrovolné práce (Tošner, Soranská, 2006, s. 83).

Ocenění a odměňování - by mělo být součástí celé doby, kdy dobrovolník vykonává dobrovolnou činnost. Tuto činnost by měl provádět buďto koordinátor nebo kompetentní pracovník organizace, ve které je dobrovolná činnost vykonávána. Pro tento proces je nejvhodnější doba před vánoci nebo období před letními prázdninami, kdy na léto řada dobrovolníků přeruší dobrovolnictví. Ocenění může mít například formu symbolických dáreků nebo diplomů, a podobně (Tošner, Soranská, 2006, s. 84).

3 MOTIVACE VEDOUCÍ K DOBROVOLNÉ AKTIVITĚ

V této kapitole se zaměřím na motivaci. Chtěl bych zde trochu poodkrýt, co to vlastně ta motivace je, jaké jsou druhy a podobně.

Na začátek bych jen uvedl, že první objektivní výzkum motivace dobrovolníků se uskutečnil v letech 1999 až 2000. Na základě výzkumu byly stanoveny tři základní motivace k dobrovolnictví: **konvenční, reciproční a nerozvinutá** (Tošner, Soranská, 2006, s. 47).

Konvenční motivace se vyskytuje u necelé poloviny dobrovolníků. K této činnosti je vedly morální normy okolí, neformální pravidla chování ve společnosti nebo se vyskytly vlivy očekávání a vzorů chování v rodině nebo mezi kamarády. Člověk se stává dobrovolníkem, protože se to sluší a patří.

Reciproční motivace byla zjištěna zhruba u třetiny dobrovolníků. Je založena na získávání nových zkušeností, dovedností a využití už zkušeností nabytých.

Nerozvinutá motivace je zastoupena třemi pilíři, a to důvěra v organizaci, přesvědčení o smysluplnosti dobrovolné práce a pocit, že se prostřednictvím dobrovolnictví mohou podílet na šíření dobré myšlenky (Tošner, Soranská, 2006, s. 47).

3.1 Charakteristika motivace

Abychom pochopili, proč člověk jedná tak, jak jedná, je zapotřebí si vysvětlit tento pojem. Slovo motivace je odvozeno od latinského slova *movere*, což znamená hýbat se, pohybovat se. Motivace nemá jednotný obsah a nahlíží na motivaci různými pohledy.

Například psychologický slovník definuje motivaci jako *intrapsychický proces zvýšení nebo poklesu aktivity, mobilizace sil, energetizace chování; nejčastěji je chápána jako intrapsychický proces zvýšení nebo poklesu aktivity, mobilizace sil, energetizace organismu; v zaměření motivace se uplatňuje osobnost jedince, jeho hierarchie hodnot i dosavadní zkušenosti, schopnosti a naučené dovednosti* (Hart, Hartlová, 2000, s. 328).

Nakonečný vidí problém motivace jako klíč k pochopení lidské psychiky, která dává lidským činům individuální smysl. Motivaci popisuje jako intrapsychický proces,

který vyúsťuje ve výsledný vnitřní stav, motiv. Motivaci a motiv vysvětluje jako žádané vnitřní procesy vysvětlující zaměřenost chování na dosažení určitého cíle (Nakonečný, 2005, s. 64 - 65).

3.2 Motivy a jejich dělení

Pokud chceme pochopit chování lidí, musíme nejdříve porozumět motivu, což je zjednodušeně řečeno impulz, proč lidé jednají tak, jak jednají.

Jak nám uvádí pedagogický slovník jedná se o pohnutku nebo příčinu k určitému jednání, které je zaměřeno na uspokojení dané potřeby. Vykazuje určitou trvalost a intenzitu, jde konkrétním směrem, za určitým cílem. Vznik motivu může být vnitřní nebo vnější, vědomý, bezděčný nebo podvědomý (Hartl, Hartlová, 2000, s. 327).

Autor Švancara uvádí motiv jako *pohnutku k činnosti, činitel usměřňující chování jedince k určitému konci, resp. cíli, ať vědomému nebo nevědomému* (Švancara, 1979, s. 131)

Dá se tedy říci, že motiv je stanovený vnitřní stav jedince, který navozuje aktivitu člověka určující jeho chování (Homola, 1972, s. 13). S vývojem člověka se začínají formovat stálejší nebo opakující se motivy, které zpravidla označujeme jako motivační systém osobnosti. Každý tento systém je charakteristický pro každého jedince. Velkou úlohu ve tvorbě a formování motivů má hlavně sociální prostředí, ve kterém se člověk vyskytuje (Homola, 1972, s. 20).

Rozdělení motivů je také velice nejednotné. Já bych chtěl zde poukázat na druhy dělení dle autorů. Psychologický slovník nám dělí motivy dle potřeb na primární, biologické, instinktivní a vrozené a sekundární získané, naučené. Zde můžeme zařadit zájem, aspirace, cíl, ideál a zvyk (Hartl, 1993, s. 118).

Další způsob rozdělení nám uvádí autor Švancara, který dělí motivy:

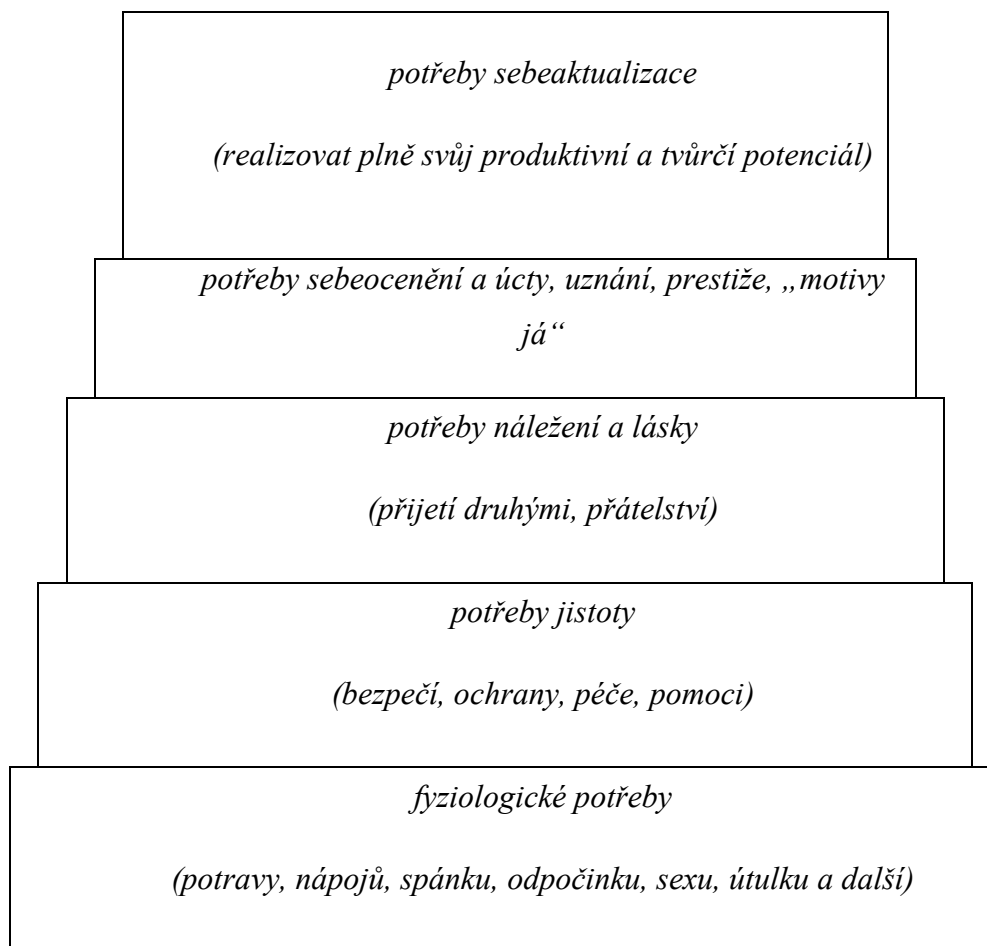
motivы, které mají zřetelnou fyziologickou základnu a které lze absolutně předvídat,

motivы, které mají zjevnou fyziologickou základnu, ale jsou měnitelné vlivem společenských podmínek, je možno je na čas potlačit,

motivы, které mají pouze vágně určitelnou fyziologickou bázi, a lze je méně jistě předvídat než předchozí,

motivy, které nemají známou specifickou fyziologickou základnu a váží se pouze k určitým životním zkušenostem (Švancara, 1979, s. 131 - 132)

Motivy také můžeme rozdělit podle potřeb, kterých prostřednictvím motivů dosahujeme. Tímto způsobem se už dávno zabýval Maslow. Ten rozděluje potřeby dle naléhavosti uspokojení. Dále rozeznává potřeby vývojově nižší, vyšší. Tento systém potřeb nám ukazuje Nakonečný. Mezi nejnižší (základní) řadíme fyziologické potřeby a nejspíše i potřeby jistoty, do druhé skupiny, což jsou potřeby vyšší, řadíme potřeby náležitosti a lásky, potřeby sebeocenení a úcty, uznání, prestiže, „motivy já“. Autor zde poukazuje i na motivy nejvyšší, a to jsou potřeby sebeaktualizace (Nakonečný, 2005, s. 146). Můžeme tedy říci, že všechny potřeby jsou odezvou na jejich nedostatek, vyjímaje potřeby nejvyšších.

(Nakonečný, 2005, s. 146).

3.3 Teorie motivace

Jak jsem se zmiňoval u motivace, tak ani zde není jednotný náhled na lidské chování. Proto bych chtěl některé přiblížit tak, jak je popisuje a rozděluje Nakonečný.

Empiristický determinismus - tato teorie se neptá, proč jevy vystupují, nýbrž nám jen popisuje jak a kdy vystupují. Determinismus poukazuje na to, že chování je již vysvětleno. Jedná se tedy pouze o systém, jež by nám měl poskytnout dostatečně rozsáhlý referenční kontext největší hádanky pro psychology - Jak funguje lidská mysl? (Nakonečný, 1997, s. 151).

Psychoanalytická teorie motivace - tato teorie především čerpá z psychiatrických zkušeností, darwinismu. Podporovatel teorie je známý psycholog Freud. Základem je pudová podstata, kdy se prosazují nevědomé tendence a bažení po slasti. Dle Freuda hraje hlavní roli tak zvaný energetický princip. Tento princip nám říká, *každý člověk má konstantní množství energie, kterou pudy zaměřují na určité objekty (kathexe, obsazování objektů určitou mírou energie). Není-li dosaženo uspokojení ve vztahu k danému objektu, neodreagovaná energie se městná a je uvolňována náhradním způsobem, např. sublimací původní tendence, fantazií apod* (Nakonečný, 1997, s. 153).

Kognitivní teorie motivace - klade důraz motivačních vlivů na chování. Patří sem tyto vlivy:

Zvědavost – lidé jsou motivováni k vyhledávání a zkoumání informací, a to i tehdy, jsou-li jejich biologické potřeby naplněny,

Kognitivní důslednost – lidé jsou motivováni k přemýšlení a jednání důsledným způsobem, aby se tak vyhnuli nepříjemné kognitivní disonanci,

Potřeba vlivu – lidé jsou motivováni k uplatňování vlády (kontroly),

Potřeba úspěchu – motivace dosahovat vysokých standardů výkonu či úspěšnosti (Hill, 2004, s. 113).

Behavioristická teorie - v polovině 20. století byly základy této teorie postaveny převážně na experimentech se zvířaty. Následně se zjistilo, že experimenty mají malou vypovídající hodnotu a stěží se dají aplikovat na člověka. Motivace je v

behaviorismu úzce spjata s procesem energetizace chování. Tento proces nám nejlépe vystihuje pojem "drive" (Nakonečný, 1997, s. 158).

Humanistická teorie motivace - v této teorii není kladen zase tak velký vliv nevědomí, i když se připouští, ale základní hybnou silou je vůle. Charakterizují ji pojmy sebeaktualizace a seberealizace (Nakonečný 1997, s. 164).

Každý člověk má individuální hierarchii potřeb, ze které se vytvoří motivační zaměření osobnosti člověka. Lidé, kteří se snaží o sebeaktualizaci, jsou přiměřeně uspokojováni ve svých základních potřebách, a tím pádem jsou vyzrálejší a získávají vyšší motivace (Nakonečný, 1997, s. 166). *Maslow je charakterizuje jako lidi oddané nějakému úkolu či něčemu mimo sebe, jako lidi odevzdávající se něčemu, obětující se a přijímající nějaké poslání, oddané něčemu neosobnímu či nadosobnímu* (Nakonečný, 1997, s. 166).

4. DĚTSKÉ CENTRUM ZLÍN, ADRA A SAMARI

Můžeme říci, že stále více přibývá dětí z problémových rodin a proto si myslím, že je správné mít v krajském městě zařízení řešící tento problém. V našem kraji je to Dětské centrum Zlín, ve kterém jsem provedl šetření a které bych Vám chtěl také trochu přiblížit. Velmi důležitou roli v dobrovolnictví hraje také občanské sdružení ADRA Zlín a SAMARI.

4.1 Dětské centrum Zlín

Toto centrum spadá mezi nestátní zdravotnické zařízení, jehož zřizovatelem je Zlínský kraj. Dětské centrum skýtá komplexní, výchovnou, psychologickou, zdravotní a sociální péči dětem a jejich rodinám. Další službu, kterou nabízí centrum, je okamžitá pomoc pro matky s dětmi v nouzi (www.dczlin.cz).

Dětské centrum se skládá ze dvou částí **lůžkové a ambulantní (Školka Na kopečku)**. Lůžková část má kapacitu 19 míst a poskytuje komplexní péči dětem ve věku 1-6 let se zdravotním postižením, s nařízenou ústavní výchovou nebo dětem z rodin, které jsou ve svízelné situaci. Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc má kapacitu 6 míst a poskytuje okamžitou pomoc a ochranu dětem do věku 10 let (www.dczlin.cz), *kteřé se ocitly bez jakékoliv péče nebo jsou-li jejich životy nebo nepříznivý vývoj vážně ohroženy anebo ocitly-li se děti bez přiměřené péče jejich věku, jde-li o děti tělesně nebo duševně týrané nebo zneužívané anebo o děti, které se ocitly v prostředí nebo situaci, kdy jsou závažným způsobem ohrožena jejich základní práva* (www.dczlin.cz). Tato ochrana se zakládá na uspokojování základních životních potřeb včetně ubytování, v zajištění zdravotní péče zdravotnickým zařízením a v psychologické a jiné obdobné nutné péči. Tento pobyt je pouze dočasný a pomíjí v ten okamžik, kdy pomíjí situace, proč byly přijaty.

Do ambulantní části patří školka, jejíž kapacita čítá 13 míst pro děti docházející denně. Tato školka přijímá děti zdravé, ale i děti se zdravotním znevýhodněním a dietou. Tyto služby jsou hrazeny rodiči dětí. Zřízení poskytuje, terapeutickou, diagnostickou, rehabilitační a poradenskou péči dětem a jejich rodinám (www.dczlin.cz).

4.2 Občanské sdružení ADRA Zlín

Zkratka ADRA znamená Adventist Development and Relief Agency a je mezinárodní humanitární organizací poskytující pomoc lidem v nouzi, která byla založena ve USA v polovině 20. let. Sdružení působí ve 125 státech světa a Česká republika není výjimkou. V České republice vznikla pobočka v roce 1992 a patří mezi 3 největší u nás poskytující humanitární, rozvojovou a sociální pomoc doma i v zahraničí (<http://www.adra.cz>).

ADRA pomáhá jak při mimořádných událostech (živelné pohromy, jako jsou povodně či zemětřesení, válečné konflikty apod.), tak při realizaci dlouhodobých rozvojových projektů (podpora vzdělání, zaměstnanosti, zemědělství atd.). ADRA realizovala nebo realizuje projekty v Bangladéši, Barmě, Bosně a Hercegovině, Číně, Bulharsku, Indii, Indonésii, Kambodži, Keni, Libanonu, Moldavsku, Mongolsku, Nepálu, Pákistánu, Rusku, Řecku, Srbsku, Srí Lance, Thajsku, Vietnamu, USA, Uzbekistánu, Zambii a v řadě dalších zemí (<http://www.adra.cz>).

Tato organizace je velmi úzce spjata s dobrovolnictvím v Dětském centru Zlín. Pokud chce potencionální zájemce o dobrovolnictví v centru vykonávat tuto činnost, musí nejprve navštívit ADRU Zlín. Zde člověk musí podstoupit předpokladový, osobnostní test a pohovor, jestli je kompetentní k vykonávání dobrovolnictví s malými dětmi. Po úspěšném splnění tohoto testu a pohovoru dochází k uzavření dohody o dobrovolnictví a pojištění dobrovolníka, bez kterého činnost nelze vykonávat.

4.3 Sdružení Samari

Toto občanské sdružení vzniklo roce 2007. Jedná se o dobročinné uskupení, jehož základním posláním je zprostředkování pomoci těm, kteří si sami pomoci nemohou. Konkrétně se zaměřují na zmírnění následků katastrof, dobrovolnictví, vzdělávání a posílání humanitární pomoci.

Dobrovolnictví v této neziskové organizaci je považováno za velmi důležité. Tato služba poskytuje bezplatnou pomoc dobrovolníkům, klientům nebo organizacím působícím v sociální oblasti.

Tuto činnost rozdělují na:

pravidelnou dobrovolnickou službu v regionu postiženým,

službu seniorům nebo opuštěným dětem,

krizové události,

zahraniční brigády (www.samari.cz).

I toto zařízení spolupracuje s Dětským centrem Zlín a jejich spolupráce je založena na stejné bázi. Můžu ale říci, že z tohoto centra pochází daleko více dobrovolníků, kteří v centru působí.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5. Kvalitativní výzkum v dětském centru

V teoretické části jsem se snažil objasnit problematiku dobrovolnictví, motivace a přiblížit vybrané zařízení, ve kterém bude prováděno samotné šetření daného výzkumného problému.

V metodologické části se zaměřím na dobrovolníky, konkrétně se budu věnovat stanoveným cílům. Stanovené cíle se budu snažit objasnit pomocí daných výzkumných metod a stanovené strategie. Závěrem budu zjištěné informace názorně prezentovat a vyvozovat případná doporučení. Dále zde vymezím základní pojmy, použité metody sběru a vyhodnocení dat, výzkumný vzorek.

5.1 Stanovení výzkumného problému

Ve výzkumné části jsem si dal za úkol zjistit rozhodující impuls k práci v Dětském centru Zlín jako dobrovolník, prozkoumat a popsat motivaci dobrovolníků, která je vede k této činnosti. Dále bych chtěl zmapovat a definovat, jakým způsobem je toto dobrovolnictví uspokojuje a jaké uspokojení jim přináší. Na základě výzkumného problému jsem stanovil konkrétní cíle výzkumu, které se budu snažit pomocí daných metod objasnit.

5.2 Cíle výzkumu

Prozkoumat motivaci vedoucí dobrovolníky k vykonávání dobrovolné činnosti a a impuls, který vedl člověka k zahájení činnosti. Definovat jaké uspokojení a naplnění přináší dobrovolníkům jejich činnost v Dětském centru Zlín.

5.3 Stanovená strategie a výzkumné metody

Samotný výzkum jsem realizoval za použití kvalitativní strategie, která nám pomůže odhalit a prozkoumat stanovené cíle výzkumu. Můžeme říci, že kvalitativní strategie je *proces zkoumání jevů a problémů v autentickém prostředí s cílem získat komplexní obraz těchto jevů založený na hlubokých datech a specifickém vztahu mezi badatelem a účastníkem výzkumu. Záměrem výzkumníka provádějícího kvalitativní výzkum je za pomoci celé řady postupů a metod rozkrýt a reprezentovat to, jak lidé chápou a vytvářejí sociální realitu* (Švaříček, Šed'ová, 2007. s. 17). Můžeme tedy říci, že se jedná o výzkum, který se provádí většinou v přirozeném prostředí s jejich

fenomény, jedinci a situacemi. Tato strategie má jednu velkou nevýhodu a to, že nelze generalizovat na celou populaci, protože pracujeme jen s malým vzorkem lidí.

Polostrukturovaný rozhovor je metoda sběru dat, při kterém je pevně stanoven cíl rozhovoru. Dotazoval se musí dotknout stanovených oblastí, ale může uvolnit způsob vedení rozhovoru nebo pořadí otázek. Podkladem pro tento rozhovor jsem předem stanovil soubor otázek tak, aby co nejlépe vystihly zkoumanou problematiku. Otázky jsem se snažil řadit posloupně, první otázky se týkaly osob dotazovaných ve smyslu pohlaví, věku, vzdělání a teprve potom následovaly otázky týkající se stanoveného výzkumného cíle.

Otázky do rozhovoru jsem si seřadil systematicky. Na úvod rozhovoru jsem se chtěl seznámit s dotazovaným a pak by následovaly další otázky vztahující se k cílům výzkumu (impulz, motivace a uspokojení). Rozhovory byly vedeny po předešlé domluvě na stanoveném místě. Dotazovaní byly informováni, za jakým účelem se rozhovor vede a na co bude použit. Všichni dotazovaní také byli informováni, že rozhovor je anonymní.

Otázky do rozhovoru:

Kolik Vám je let?

Jaké je vaše vzdělání?

Jak dlouho provádíte dobrovolnou činnost?

Kdy jste začali uvažovat, že se stanete dobrovolníkem?

Co vás nastartovalo stát se dobrovolníkem?

Proč se chcete stát dobrovolníkem?

Kde jste se dozvěděla o dobrovolnictví v Dětském centru?

Existuje někdo nebo něco, co Vás ovlivnilo?

Co od této činnosti očekáváte?

Co vás motivuje se stát dobrovolníkem?

Máte nějaké představy a obavy z této činnosti?

Kolik hodin týdně se věnuje dobrovolnictví?

Oceňuje váš klient Vaši práci, pokud ano jak?

Popište, jaké uspokojení Vám dobrovolnictví přináší.

Změnilo dobrovolnictví tvůj pohled na svět?

Co pro Vás dobrovolnictví znamená?

Jakým způsobem reagují vaše rodina, přátelé a okolí na Vaši dobrovolnou činnost?

Čeho by jste chtěli v dobrovolnictví dosáhnout?

5.4 Účastníci výzkumu

Samotný sběr dat proběhl v průběhu měsíce března pomocí předem připraveného polostrukturovaného rozhovoru s otevřenými otázkami. Konkrétní záznamy rozhovorů jsem nahrával za pomoci diktafonu. Všichni dotazovaní byli seznámeni se záznamem na záznamové zařízení a také s tím všichni souhlasili. Rozhovory probíhaly na předem domluvených místech bez dalších osob.

Výzkumný vzorek čítá 6 dobrovolníků z Dětského centra Zlín. Věkové rozpětí je v intervalu 21 let až 55 let a zahrnuje 5 lidí ženského pohlaví a 1 mužského pohlaví. Jelikož jsem se stal dobrovolníkem již před několika lety, tak jsem se zahrnul jako jeden z dotazovaných.

Popis jednotlivých dobrovolníků.

Dobrovolnice 1 (D1):

Věk:	23 let
Vzdělání:	učiliště a dodělává si střední odbornou školu s maturitou v oboru podnikání
Zaměstnání:	kuchařka v Dětském centru Zlín
Délka dobrovolné činnosti:	přibližně jeden rok

Dobrovolnice 2 (D2):

Věk:	43 let
Vzdělání:	středoškolské
Zaměstnání:	státní zaměstnanec
Délka dobrovolné činnosti:	mnoho let

Dobrovolnice 3 (D3):

Věk:	44 let
Vzdělání:	středoškolské
Zaměstnání:	nezjištěno
Délka dobrovolné činnosti:	1 rok a půl

Dobrovolnice 4 (D4):

Věk:	24 let
Vzdělání:	střední pedagogické a nyní studuje vysokou pedagogickou školu (učitelka prvního stupně)
Zaměstnání:	zatím nepracuje
Délka dobrovolné činnosti:	1,5 rok

Dobrovolník 5 (D5):

Věk:	25 let
Vzdělání:	vysokoškolské
Zaměstnání:	státní zaměstnanec
Délka dobrovolné činnosti:	2,5 roku

Dobrovolnice 6 (D6):

Věk:	53 let
Vzdělání:	vysokou školu pedagogickou
Zaměstnání:	učitelka
Délka dobrovolné činnosti:	2,5 roku

5.5 Analýza dat pomocí otevřeného kódování

Analýzu dat jsem provedl pomocí techniky **otevřeného kódování**. Při otevřeném kódování je text jako sekvence rozbit na jednotky, těmto jednotkám jsou přidělena jména a s takto nově pojmenovanými (označenými) fragmenty textu potom výzkumník dále pracuje (Švaříček, Šed'ová, 2007, s. 17). Nahraná data jsem za pomoci počítače převedl do psané podoby v programu MS Office Word a potom analyzoval. Po přepsání textu jsem si text rozdělil podle odpovědí na výzkumné otázky. K těmto vzniklým jednotkám, jsem přiřadil konkrétní kód a posléze **kategorizoval**. Pro určování kódů jsem si text přepsal na papír a barevnými zvýrazňovači jsem stanovoval dané kódy, které spolu souvisejí. Kategorizace je *proces seskupování pojmů, které se zdají příslušet stejnému jevu* (Strauss, Corbinova, 1999, s. 45.). Pro zpřesnění výzkumu jsem si taky stanovil subkategorie.

Abych mohl použít metodu otevřeného kódování, bylo zapotřebí nejprve sestavit kódy, posléze je zařadit do kategorií a subkategorií. Toto jsem provedl tak, že jsem si vytiskl surové přepsané rozhovory a rozkouskoval jsem si věty a odstavce podle významu a přiřadil k nim kódy. Vytvořené kódy jsem si přepsal do počítače v aplikaci MS Word a vytiskl. Následně jsem si je vystříhal a začal seřazovat do kategorií a subkategorií.

Z nastříhaných kódů mně vznikly tyto kategorie, které jsem dále analyzoval.

5.6.1 Kategorie - prvotní rozhodnutí k činnosti

Kategorie zjišťuje moment rozhodnutí a co nejvíce ovlivnilo vykonávání dobrovolné činnosti.

Kódy: děti, zaujetí, smutek, problémy, zpestření života, lítost, praxe,

"protože bych jim chtěla nějakým způsobem pomoci, aby se měly lépe, aby se dostaly z toho domova pryč" (zpestřit život), D1

"ty moje psychické problémy, které jsem měla, to odpoutání od toho sama sebe" (problémy,) D2

"jak to tady funguje, mě to zaujalo, jo dozvěděla jsem se o tom víc a už jsem sem začala chodit" (zaujmutí), D3

"zaujalo jako že je to taková jiná práce než jsem zvyklá pracovat v té škole s dětma a tady je to takové že to je jiná skupina vlastně těch lidí, dětí, že vlastně nemají rodiče, tak mě to zajímalo jako jak to tam chodí" (zaujmutí), "jako že je mi jich trochu líto" (lítost),

D4

*"mě přivedla ta praxe" (praxe) **D5***

*"no a já jsem to tam probrečela, že mě to nějak chytlo za srdíčko a bylo mě těch dětí líto" (lítost), **D6***

Z kategorie vyplývá, že dobrovolníci uvádějí jako moment rozhodnutí vnější činitele. Přesněji uvádějí kontakt s dětmi, spojený s lítostí a následným zaujetím a zkvalitněním jejich života. Jeden dotazovaný uvádí vnitřní činitele, a to své problémy.

Subkategorie - získání informací o dobrovolnické činnosti

Nejprve než začne člověk vykonávat dobrovolnickou činnost, tak se o ní musí někde dozvědět. A tato subkategorie nám naznačuje, kde je možné se o této činnosti dozvědět.

Kódy: práce, nezisková organizace, kamarádi

*"v práci jak jsem tam nastoupila" (práce), **D1***

*"tak oni spolupracují s ADROU tak mě nabídli vlastně tohle" (nezisková organizace), **D2***

*"no právě od té kamarádky, která tady dělala logopedku" (kamarádi), "a posléze i od ADRY" (nezisková organizace), **D3***

*"kde v tom Samari, já jsem tam přišla a ta slečna mi zrovna nabídla" (nezisková organizace), **D4***

*"ale, řekl bych, že asi od sociální pracovnice Dětského centra" (nezisková organizace), **D5***

*"no to bylo právě přes to Samar" (nezisková organizace), **D6***

Z rozhovorů vyplývá, že většina dobrovolníků se o této činnosti dozvěděla v neziskových organizacích zabývajících se právě zprostředkováním dobrovolnictví. Dva

dobrovolníci uvádí, že se o této činnosti dozvěděli v práci nebo od kamarádky, je zde potřeba říci, že kamarádka pracovala a D1 pracuje v Dětském centru Zlín.

Subkategorie - faktory ovlivnění

V této subkategorii jsem se zaměřil na to, jestli byli dobrovolníci něčím nebo někým ovlivněni.

Kódy: bez ovlivnění, film

"ne nikdo" (bez ovlivnění), D2

"asi no my jsem byli na jednom filmu" (film), D4

"určitě ne a asi ani nemám v blízkém okolí někoho, kdy by dělal něco podobného" (bez ovlivnění), D5

"nee v tu chvíli kdy jsem se rozhodovala tak, to nee, já sama" (bez ovlivnění), D6

Dotazovaní uvádějí, že ovlivnění nebyli a bylo to čistě jejich rozhodnutí. D4 uvádí film, ve kterém se jednalo o pomoc dětem.

6.5.2. Kategorie - motivace k činnosti:

Jak jsem zmiňoval v teoretické části, tak motivy jsou hlavní hybnou silou člověka a to hlavně v oblasti, kde se jedná o činnost "zadarmo". Z rozhovorů jednoznačně vyplývá, že dobrovolníci jsou lidé, kteří provádí tuto činnost za vyššími ideály.

Kódy: pomáhat, využívat, uspokojení, přispět, naplňovat, prožití, lítost

"nejspíš, to že můžu pomáhat, no mám ráda děti a tak s nimi i ráda trávím volný čas, prostě mě to v životě naplňuje" (naplňovat), D1

ty zkušenosti a vlastně chyby co jsem udělala tak už je nedělám, rozumíte že toho chci využít vlastně" (využívat), D2

"no právě to, že můžu pomoci, že můžu pomoci dostat ty děti do jiného prostředí aby zažily jo věci, které jinak nezažijí jo no" (prožití), D3

"asi ta touha pomáhat těm dětem" (pomáhat), D4

"ale nejspíše sebe uspokojení (uspokojení), že jsem udělal něco i pro někoho jiného" (přispět), D5

"je mně s tím dobře, je mně s tím pocitem dobře, uspokojení pro sebe samu a dělat něco pro druhé" (příspět), D6

Z kategorie nám vyplývá, že dobrovolníci vykonávají tuto činnost z vyšších cílů. Pět dobrovolníků uvádí jako motivaci pomoc druhé osobě, pocit uspokojení. Dobrovolník 1 uvádí, že chce předávat získané zkušenosti.

Subkategorie - frekvence a čas strávený dobrovolnictvím

Kódy:časové rozpětí, doba trvání, opakovanost,

Jedna z dalších otázek v dotazníku se zaměřuje na délku provádění dobrovolnictví v Dětském centru. Polovina dotazovaných také uvedla, že dříve prováděla nebo provádí jiné dobrovolné aktivity.

"tak jednou za dva týdny" (opakovanost), "a veznu si ji na zhruba celý den,dejme tomu na osum hodin" (doba trvání), D1

"dvě a půl hodiny" (doba trvání), D2

"tak ty tři hodiny týdně, dvě, tři jako no" (opakovanost), "od tří do pěti, půl šesté" (časové rozpětí), jak kdy to stíháme, tak dvě až tři hodiny týdně" (doba trvání), D3

"dvě hodiny týdně" (opakovanost), D4

"já se věnuji dobrovolnictví asi zhruba dvě až tři hod'ky týdně" (opakovanost), "stalo se že jsme byli na výletě a trvalo to třeba pět hodin" (doba trvání), D5

"noo já dvě hodiny za 14 dní, takže hodinu týdně ted' v současné době" (opakovanost), D6

Z této subkategorie nám vyplývá, že většina dobrovolníků provádí tuto činnost periodicky a to týdně, jen D1 a D6 dochází do centra 1 x za čtrnáct dní. Doba strávená s dítětem se pohybuje v intervalu 2 - 3 hodin. Jen u D1 si dítě bere na celý den, což je zhruba na 8 hodin. Dále se doba strávená může prodloužit dle vykonávané aktivity.

Subkategorie - strach a obavy

Kódy: přilnutí, zvyknutí, zodpovědnost, bez obav, nové dítě

Dobrovolná činnost nepřináší jen pocity uspokojení a radosti, ale nese s sebou i pocity strachu a obav.

"že to dítě ke mně přilne, ale ono to tak je vždycky"(přilnutí), D1

"ne nemá" (bez obav). "ze začátku jsem se paní koordinátorky jakože ptala, protože ten začátek je takový" (nové dítě), D2

"obavy jsem možná měla na začátku, ale dá se říci, že největší obava je ta zodpovědnost o to dítě aby se mu něco nestalo" (nové dítě), D3

"no měla jsem než jsem tam šla tak jsem měl, že si na to dítě moc zvyknu" (zvyknutí), D4

"noo to měl zatím vždy, pokaždé když mám nové dítě, tak mám strach" (nové dítě), D5

"néé vůbec nikdy, mě ani na vteřinu nenapadlo, ne" (bez obav), D6

Zde můžeme konstatovat, že obava dobrovolnictví doprovází, ale můžeme také konstatovat, že je spojená nejčastěji s prvotním kontaktem s dítětem nebo s možností přilnutí k dítěti.

Subkategorie - odměna dobrovolníka dítětem

Kódy: je rád, ocenění, těší se, posunuje hranice, smích, zájem, užije, vzpomínání

Při dobrovolnické činnosti dochází k interakci mezi dobrovolníkem a dítětem. Nejenom dobrovolník věnuje svůj čas, energii... ale i klient svým dětským způsobem oceňuje práci dobrovolníka.

"dítě si to užije" (užije) D1

"je rád když ho, když přijde za mnou", " že je rád, že mě vidí," (je rád) " on samozřejmě poposunuje ty hranice" (posunuje hranice) D2

"že se těší na ty setkání" (těší se), " jo že vzpomíná na ty setkání a to co jsem spolu prožili" (vzpomínání) D3

"že byl rád, že si pro něho někdo přišel" (je rád), "spokojený, furt se usmíval vždycky jak jsem si ho vzala" (smích) D4

"třeba se ptal co budeme dělat příště a kdy přijdu atak" (zajímání), D5

"úžasné samozřejmě, svým dětským způsobem" (dětský způsob), "že se to dítě prostě směje a je mu v tu chvíli dobře" (smích), D6

Jednoznačně můžeme konstatovat, že děti dávají velmi kladným způsobem najevo svou náklonnost a radost z jejich návštěvy. Dále ze subkategorie vyplynulo, že děti se na dobrovolníky těší a vyptávají se, kdy a co budou dělat.

6.5.3 Kategorie - uspokojení za provedenou činnost

Kódy: radost, pocit z prospěchu, kontakt, příjemný pocit

Jak jsem rozebral v teoretické části, dobrovolnictví je činnost prováděná bez nároku na finanční odměnu, ale měla by přinášet určité upokojení.

"tu radost z toho dítěte" (radost) D1

"určitě to přináší, že mám takovou radost. Taková radost na srdci" (radost) D2

"říkám jednak ten pocit, že člověk pomůže", (pocit z prospěchu), "jednak přijdu do styku s těma dětma" (kontakt) D3

"tak měla jsem radost, když měl radost", (radost), "když se třeba něčemu smál, nebo když se semnou něčemu nového naučil" (příjemný pocit) D4

"že dobrý pocit, že jsem někomu pomohl" (příjemný pocit) D5

"vnitřní uspokojení, být potřebná, dělat něco navíc" (příjemný pocit) D6

Subkategorie - vnímání dobrovolnictví

Kódy: pomoc, smysl, seberealizace, volný čas

V této subkategorii jsem chtěl zjistit, jak nahlíží, jak vnímají nebo co pro dobrovolníky znamená to dobrovolnictví.

"tak, že můžu někomu pomoci" (pomoc), D1

"pro mě znamená náplň, smysl, smysl toho života" (smysl), D2

"určitá taková dá se říct realizace v oboru s který jsem se nesetkala" (realizace), D3

"příjemné trávení volného času" (volný čas), D4

"asi určitá forma pomoci, jakou můžu přispět i já lidem, kteří na tom nejsou nejlépe" (pomoc), D5

"znamená to pro mě trávit čas nějak trošku smyslu plně aspoň část toho času smyslu plně" (smysl), D6

Zde můžeme konstatovat, že všichni dobrovolníci jednají na základě prosocionálního myšlení, které je vede k pomoci druhému člověku či lidem, kde uspokojuje své, tak i potřeby ostatních.

Subkategorie - reakce okolí

Kódy: kladný přístup, záporný přístup, neutrální přístup, obdiv, přijímat, překvapení

Na každou akci vždy existuje nějaká reakce a proto jsem se zaměřil na to, abych zjistil, jak na tuto činnost reaguje okolí, rodina, přátelé.

"přijímají to normálně, ani ne pozitivně ani negativně" (přijímat), D1

"velice dobře", "ale ale k těm dětem jo. Tady fakt jo" (kladný přístup), D2

"hodně to lidí i překvapilo, že tahle ta možnost je, nebo že tohle existuje", (překvapení), "jo takže reagují na to určitě kladně, pozitivně ví" (kladný přístup), D3

"no tak ti z toho nebyli ze začátku nějak nadšeni, teda rodiče, protože si mysleli, že si na to dítě moc zvyknu" (záporný přístup), jinak přátelé měli reakce pozitivní" (kladný přístup), D4

"například moje rodina se k tomu nějak nestaví, asi asi jsem se o tom ani pořádně nebavili" (neutrální přístup), "no a kamarádi na to reagují jenom pozitivně, řekl bych, že s obdivem" (obdiv), D5

"bezvadně, bezvadně všichni, no já jsem brávala sebou třeba svoji dceru, nebo tady odvedle holčičky deseti - dvanácti leté" (kladný přístup), D6

Subkategorie nám vypovídá, že reakce okolí je pozitivní. Dále vyplynulo, že D2 odpověděl, že jeho rodina měla ze začátku ne příliš pozitivní přístup. Toto stanovisko vycházelo s dřívější zkušenosti a chtěli spíše dotazovaného chránit.

Technika "vyložení karet":

Tato technika je vlastně nejjednodušší nástavba na otevřené kódování. Jedné se vlastně o kategorizování kódů, které vznikly otevřeným kódování. Tyto kódy se sestaví do obrazce nebo do linie (příběhu) a sestaví se text. Není zapotřebí, aby se ve výsledné analýze byly kategorie a použijeme jen ty, které se vztahují k výzkumné otázce a mají mezi sebou souvislost. Kategorie zařadíme postupně (Švaříček, Šed'ová, 2007, s. 226 - 227).

Použité kategorie a subkategorie: prvotní rozhodnutí k činnosti

získání informací o dobrovolnické činnosti

motivace k činnosti

uspokojení za provedenou činnost

reakce okolí

Prvotním impulzem k této činnosti je zájem o tuto problematiku a lítost. Lidé kteří mají zájem tuto činnost provádět dostanou informace v neziskové organizaci. Jejich činnost vyplývá z jejich prosociálního vnímání světa a přináší jim to radost a příjemný pocit. Rodina a okolí dobrovolníků na jejich činnost pohlíží většinou pozitivně.

DISKUSE:

V teoretické části práce jsem popsal různé náhledy a dělení motivace směřující k dobrovolnictví, jak nám to popisují různí autoři. Pokusím se zde porovnat a zařadit zjištěné motivy od dobrovolníků k autorům Nakonečného, respektive Maslowa a Švancary (Nakonečný, 2005, s. 146).

Nakonečný nám rozděluje motivaci, respektive Maslow na potřeby vyšší a nižší. Z výzkumu nám tedy vyplynulo, že všichni dobrovolníci provádí tuto činnost z potřeb VYŠŠÍCH. Můžeme zde ale zmínit, že u dvou informantů by se mohly vyšší potřeby prolínat s potřebami NEJVYŠŠÍMI.

Autor Švancara uvádí dle mého názoru velmi podobné dělení jako Nakonečný a to v tom smyslu, jestli je motivace fyzického základu nebo ne (Švancara, 1979, s. 131 - 132). Jelikož jsme se již při předchozím srovnání shodli s potřebami vyšších cílů, tak musíme i zde zavrhnout možnost fyzického základu a přiklonit se k motivům vycházejících z motivů, které mají pouze vágně určitelnou fyziologickou bázi a lze je méně jistě předvídat než předchozí nebo motivy, které nemají známou specifickou fyziologickou základnu a váží se pouze k určitým životním zkušenostem.

V teoretické části jsem taky uvedl první validní výzkum dobrovolnictví u nás, a proto bych výzkum také rád porovnal s jeho názorem. Z výzkumu vyplynulo, že kromě jednoho dobrovolníka konají na popud nerozvinuté motivace a jeden na popud reciproční motivace.

VYHODNOCENÍ VÝZKUMU:

Naším cílem výzkumné části bylo zjistit motivy vedoucí člověka k vykonávání dobrovolné činnosti a dále ji vykonávat. K prozkoumání cílů jsem použili kvalitativní výzkum. Při sběru dat byl použit polostrukturovaný rozhovor, při kterém došlo k osobnímu kontaktu s dobrovolníky a bylo možné položit stanovené otázky. Na analýze dat jsem použil metodu otevřeného kódování.

Z výzkumu jednoznačně vyplynulo, že dobrovolníci provádí tuto činnost z důvodu, že pociťují pocit uspokojení, příjemný pocit. Dále vyplynulo, že dobrovolníci mají potřebu pomáhat druhé osobě nebo předávat již nabyté zkušenosti. Tyto motivy jsou vlastně uspokojováním nedostatku vyšších potřeb. Můžeme říci, že moment rozhodnutí není jen chvilková záležitost, nýbrž provází dobrovolníka po celou dobu. Prožitky spojené s touto činností přináší velice příjemné pocity, které se dají shrnout dvěma slovy, a to radost a příjemný pocit.

Další zjištění a co si myslím, že je hodně důležité je to, jakou roli nám tu hrají dobrovolné organizace. Z výzkumu tedy vyplynulo, že dobrovolníci se dozvěděli o činnosti v nějaké organizaci sdružující dobrovolníky. Dle mého názoru máme tyto organizace právě proto. Na závěr vyhodnocení bych jen zmínil docela očekávané zjištění, že okolí, kamarádi a rodina tuto činnost schvalují a nahlíží na ni s pozitivním názorem.

ZÁVĚR:

Tato práce se zabývala prozkoumáním motivů vedoucích k dobrovolnické činnosti v Dětském centru Zlín. Na základě výzkumu jsem mohl alespoň nahlédnout na motivy dobrovolníků, kteří tuto činnost v centru provádí. Jsem velice rád, že se mezi námi vyskytují lidé, kterým není lhostejné znevýhodnění druhých lidí. Chtěl bych, aby mohla být nápomocná Dětskému centru Zlín, při výběru dobrovolníku, jejich motivace a prvního kontaktu.

Myslím si, že dobrovolnictví není ještě tak rozšířené jak v západních zemích, respektive jak by mohlo být. Doufám, že naše společnost ještě změní pohled na dobrovolnictví a tuto činnost začne vykonávat čím dál více lidí. Každý člověk by mohl obětovat kousek svého času pro dobro druhých. Dobrovolnictví prochází celým spektrem společnosti ať s prací s dětmi, nebo s jakým koliv společenským znevýhodněním. Dále zde vidím velkou důležitost neziskových organizací jako zprostředkovatele a koordinátory dobrovolné činnosti, kde by mohla být větší propagace této činnosti.

Během mého výzkumu jsem se setkal s mnoha kvalitními lidmi, kteří tuto činnost provádí a zanechali ve mně velmi silný dojem, že tu jsou lidé, který není lhostejný nějaká způsob sociálního znevýhodnění. Dále mohu také říci, že mně toto setkání s dobrovolníky dalo nové a hlavně jiné zkušenosti (praktické), které se člověk dozví jen od dobrovolníku provádějící tuto činnost.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- DLOUHÁ, R., a kol. *Dobrovolnictví a dárcovství*. 1. vyd. Praha: ICN, 2001. 38 s.
- FRIC, P., a kol. *Dárcovství a dobrovolnictví v České republice*. 1. vyd. Praha: Agnes, 2001. 115 s. ISBN 80-902633-7-2.
- HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. 1. vyd. Praha : Portál, 2000. 776 s. ISBN 80-7178-303-X.
- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 408 s. ISBN 80-7367-040-2.
- HILL, G. *Moderní psychologie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. 284 s. ISBN 80-7178-641-1.
- HOMOLA, M. *Motivace lidského chování*. 2. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1977. 360 s.
- KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*. 1. vyd. Praha : Portál, 2008. 216 s. ISBN 978-80-7367-383-3.
- MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4.
- NAKONEČNÝ, M. *Motivace lidského chování*. 1. vyd. Praha : Academia, 1997. 270 s. ISBN 80-200-0592-7.
- SENECA, L. A. *O dobrodiních*. 1. vyd. Praha : Svoboda, 1992. 376 s. ISBN 80-205-0168-1.
- STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J. *Základy kvalitativního výzkumu : Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. 1. vyd. Brno : Albert, 1999. 228 s. ISBN 80-85834-60-X.
- ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 1. vyd. Praha : Portál, 2007. 384 s. ISBN 978-80-7367-313-0.
- ŠVANCARA, J. *Emoce, city a motivace*. 3. Vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1979. 193 s.

TOŠNER, J., SOZANSKÁ, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. 2. vyd. Praha : Portál, 2006. 149 s. ISBN 80-7367-178-6.

Dokumenty:

Dobrovolníci v neziskových organizacích. 1. vyd. Praha : Informační centrum neziskových organizací, 2001. 24 s. ISBN 80-86423-05-0.

Příručka pro dobrovolníky. Praha : ADRA, 2005. 36 s. ISBN 80-239-5071-1.

Internetové zdroje:

<http://www.adra.cz/>

<http://www.dczlin.estranky.cz/>

<http://www.samari.cz/samari/>

PŘÍLOHY:

Rozhovor s D1:

Kolik vám je let? *Bude mi 24 let.* Jaké je vaše vaše vzdělání? *vyučená kuchařka,* Jak dlouho provádíte dobrovolnou činnost? *tak 3 roky,* Kdy jste začali uvažovat, že se stanete dobrovolníkem? *skrs to, že mám rád děti, a hlavně v té práci jsem se o tom dozvěděla tam, tak že tři roky* Co vás nastartovalo stát se dobrovolníkem? *asi to, že jsem tu začala pracovat a viděla jsem ty děti a to prostředí,* Proč se chcete, nebo jste se chtěl/a stát dobrovolníkem? *skrz ty děti, protože bych jim chtěla nějakým způsobem pomoci, aby se měly lépe, aby se dostaly z toho domova pryč* (zpestřit život), Kde jste se dozvěděla o dobrovolnictví v Dětském centru? *v práci jak jsem tam nastoupila* (práce), Existuje někdo nebo něco co vás ovlivnilo? *já si myslím, asi nic* (bez ovlivnění) Co od této činnosti očekáváte? *skrs to že děti se usmějou, že se baví, že jim udělám radost, že někam zajdem,* Co vás motivuje se stát dobrovolníkem? *nejspíš, to že můžu pomáhat, no mám ráda děti a tak s nimi i ráda trávím volný čas, prostě mě to v životě naplňuj* (naplňovat), Máte nějaké a obavy z této činnosti? *že to dítě ke mně přilne* (přilnutí), *ale ono to tak je vždycky,* Kolik hodin týdně se věnuje dobrovolnictví? *tak já skrs to, že jsem věčně v práci, tak se snažím tak jednou za dva týdny* (opakovanost) *a veznu si ji na zhruba celý den, dejme tomu na osum hodin* (doba trvání), Oceňuje váš klient vaši práci, pokud ano jak? *dítě si to užije* (užije), *něco na plánujem,* Popište jaké uspokojení Vám dobrovolnictví přináší? *tu radost z toho dítěte* (radost), Změnilo dobrovolnictví tvůj pohled na svět? *tak nevím,* Co pro vás dobrovolnictví znamená? *tak, že můžu někomu pomoci* (pomoc), Jakým způsobem reagují vaše rodina, přátelé na vaši dobrovolnou činnost? *tak, jelikož máme dost dětí v rodině, tak jsou svým způsobem zvyklí na děti, přijímají to normálně, ale spíš pozitivně* (přijímat).

Rozhovor s D2:

Kolik vám je let? *43 let,* Jaké je vaše vzdělání? *střední s maturitou,* Jak dlouho provádíte dobrovolnou činnost? *jeden měsíc,* Kdy jste začali uvažovat, že se stanete dobrovolníkem? *Já jsem vlastně dělal už dobrovolnici v nemocnici, jako pro staré lidi, jsem dělal rok a tam jsem skončila a paní koordinátorka mně nabídla tuto činnost,* Co vás nastartovalo stát se dobrovolníkem? *asi ty moje psychické problémy které jsem měla, to odpoutání od toho sama sebe* (problémy), *a vlastně a možná najít*

smysl, změnu v tom životě, Proč se chcete, nebo jste se chtěl/a stát dobrovolníkem? já jsem měla si před dvouma lety, třema, nějaké psychické problémy (problémy) a je to vlastně takové spíše odpoutání od sama sebe bych řekla, Kde jste se dozvěděla o dobrovolnictví v Dětském centru? já jsem vlastně nejprve to zkoušela v Uherském Hradišti, protože pocházím z Bílovic a pak vlastně dělám v nemocnici, tak oni spolupracují s ADROU tak mě nabídli vlastně tohle (nezisková organizace). Existuje někdo nebo něco co vás ovlivnilo? ne nikdo (bez ovlivnění), Co od této činnosti očekáváte? tak víc mě určitě naplňuje toto stěma dětma, než vlastně stěma starýma lidma, protože to vlastně i v rámci toho, že ti lidi umírali a tak, a tady toto ja mám děti velké, takže je toto pro mě. já su asi takový ošetrovatelský typ, jako že mě to naplňuje, jako tyto malé děti, mě to baví i. Co vás motivuje se stát dobrovolníkem? motivuje, řekla bych to že mam už svoje dětska velké, tak že můžu asi předat zkušenosti nebo starostlivost. Už nebudu mít další svoje děti a ty zkušenosti a vlastně chyby co jsem udělala tak už je nedělám, rozumíte že toho chci využít vlastně. Máte nějaké a obavy z této činnosti? ne nemám (bez obav). Ze začátku jsem se paní koordinátorky jakože ptala, protože ten začátek je takový (nové dítě), ale teďka jako jsem ho poznala, my jsme si sedli, jako s tím malým, takže mě to úplně prostě jako bych ho znala delší dobu mě to přijde. Kolik hodin týdně se věnuje dobrovolnictví? dvě a půl hodiny (doba trvání), Oceňuje váš klient vaši práci, pokud ano jak? je rád když ho, když přijde za mnou a vykládáme si a on samozřejmě poposunuje ty hranice (posunuje hranice), oni tak jako to zkouší, ale tak jako, že vidím, že je rád, že mě vidí, jo. Popište jaké uspokojení Vám dobrovolnictví přináší? Tak mně určitě, určitě to přináší, že mám takovou radost. Taková radost na srdci (radost). Změnilo dobrovolnictví tvůj pohled na svět? Určitě jo. Naučíte se, třeba mě dost dalo i to dobrovolnictví v té nemocnici, protože já jsem neuměla různé věci. Byla jsem sevřená, když to tak řeknu ta forma odmítání, jo že chodíte za těma chytrýma lidma a oni řeknou, že vás nechcou, jo tak toto jsem se naučila přijmat. Že mně to nedělá problémy. Jakoč člověk se naučí aji stěma dětskama si myslím. Co pro vás dobrovolnictví znamená? Pro mě znamená náplň, smysl, smysl toho života (smysl). Taková náplň toho života, člověk neprožije takový prázdný. Jakým způsobem reagují vaše rodina, přátelé na vaši dobrovolnou činnost? Velice dobře. Na to dobrovolnictví k těm starým lidem se moc netvářili, ale k těm dětem jo. Tady fakt jo (kladný přístup).

Rozhovor s D3:

Kolik vám je let? *44*, Jaké je vaše vzdělání? *střední, střední*, Jak dlouho provádíte dobrovolnou činnost? *ted' jsem to počítala, no tak defakto rok a půl, když to vezmu se vším všudy rok a čtyři měsíce, rok a půl*, Kdy jste začali uvažovat, že se stanete dobrovolníkem? *to, umě to byla spíš náhoda, protože jsem se k tomu přes kamarádku, která tady pracovala na Burešově v dětském centru, takže jsem o tom neuvažovala nějak dlouhodobě, to přišlo nějak naráz, takže to nebyla nějaká plánovaná, plánovaná věc*, Co vás nastartovalo stát se dobrovolníkem? *no více méně, když jsem se zde přišla podívat a viděla jsem tady ty děti, jak to tady funguje, mě to zaujalo, jo dozvěděla jsem se o tom víc a už jsem sem začala chodit* (zaujmutí), Proč se chcete, nebo jste se chtěl stát dobrovolníkem? *protože člověk vidí, že to má nějaký smysl, že to těm dětem něco málo dá, některým víc, některým míň, ale že člověk dělá něco užitečného pro druhé*, Kde jste se dozvěděla o dobrovolnictví v Dětském centru? *no právě od té kamarádky* (kamarádka), *kteřá tady dělala logopedku, jo kteřá tady už nedělá, nedělá a pracovala tady snad čtyři roky, tak nějak a posléze i od ADRY* (nezisková organizace), Existuje někdo nebo něco co vás ovlivnilo? *právě tak kamarádka, kteřá mi o tom pověděla, že tato možnost je, protože do té doby jsem o tom ani nevěděla jo, že věděla jsem, že tady to Dětské centrum je, ale že ta možnost jsem nevěděla*. Co od této činnosti očekáváte? *tak očekávám, že tem dětem, jo, že ty děti pomoci mě dostanou do jiného prostředí než ve kterém jsou stabilně, jo a dává to i něco mně takový určitý smysl jo tady toho*, Co vás motivuje se stát dobrovolníkem? *no právě to, že můžu pomoct, že můžu pomoct dostat ty děti do jiného prostředí aby zažily jo věci, které jinak nezažijí jo no* (prožití), Máte nějaké a obavy z této činnosti? *obavy jsem možná měla na začátku, ale dá se říci, že největší obava je ta zodpovědnost o to dítě aby se mu něco nestalo* (nové dítě), aby vše proběhlo v pořádku, *tak tak, protože ho musím předat v pořádku*, Kolik hodin týdně se věnuje dobrovolnictví? *tak ty tři hodiny týdně, dvě, tři jako no, od tří do pěti, půl šesté, jak kdy to stiháme, tak dvě až tři hodiny týdně*, Oceňuje váš klient vaši práci, pokud ano jak? *já myslím, že ano my jsme spolu skoro rok a půl, takže, dítě já si myslím, že určitě, protože je na ní vidět, že se těší na ty setkání* (těší se), *jo že vzpomíná na ty setkání a to co jsem spolu prožili* (vzpomínání), ptá se kdy přijde teta?, *ptá se kdy zase přijdu, takže myslím si, že ano*, Popište jaké uspokojení Vám dobrovolnictví přináší? *tak uspokojení mi určitě přináší, říkam jednak ten pocit, že člověk* (pocit z prospěch) *pomůže a jednak, jednak přijdu do styku s těma dětma* (kontakt), *kteřýma bych normálně do styku*

*nepřišla, že jsou jiné než normální děti, které žijou v rodinách, Změnilo dobrovolnictví tvůj pohled na svět? no určitě, asi tak jak jsem to teď říká, že jsem doted'ka nevěděla, že prostě tyto děti jsou jiné, jo člověk to tak bral, když to viděl v televizi, nebo o nich četl, tak to člověk bral, že dítě je dítě, ale vyrůstají v tomto zařízení jsou jiné, jsou poznamenané tím prostředím, ve kterém vyrůstají, takže určitě, určitě jsou jiné, Co pro vás dobrovolnictví znamená? tak pro mě, co pro mě dobrovolnictví znamená? tak je to určitá, určitá taková dá se říct realizace v oboru s který jsem se nesetkala, takže jiné prostředí. pomáhá to mně i jim, jo je to takové oboustranné, Jakým způsobem reagují vaše rodina, přátelé na vaši dobrovolnou činnost? tak lidi to celkem, ono to lidi málo ví, **hodně to lidí i překvapilo, že tahle ta možnost je, nebo že tohle existuje** (překvapení), **jo takže reagují na to určitě kladně, pozitivně, říkám málo lidí o tom ví** (kladný přístup).*

Rozhovor s D4:

Kolik vám je let? *24 let*, Jaké je vaše vzdělání? *tak mám střední pedagogickou školu a teď studuji vlastně první stupeň na vysoké škole, budu už končit teď*, Jak dlouho provádíte dobrovolnou činnost? *tak dělal jsem ji od června do toho, do těch vánoc, toho prosince už vlastně nechodím, ale chtěly bych od toho května nebo po těch státnicích v červnu znova začít chodit, takže shruba půl roku*, Kdy jste začali uvažovat, že se stanete dobrovolníkem? *no tak chvílku před tím než si našla tu agenturu, která to provádí, takže asi tak v květnu, jak kdyby měsíc před tím a už jsem obepisovala jako že, agentúra Samari*, Co vás nastartovalo stát se dobrovolníkem? *ee co mě nastartovalo stát se dobrovolníkem, no já jsem jezdila na tábory dětské, jako že s dětma a oni tam byly děti z dětského domova na Lazech jak jste říkal a mě to tak **zaujalo jako že je to taková jiná práce než jsem zvyklá pracovat v té škole s dětma a tady je to takové že to je jiná skupina vlastně těch lidí, dětí, že vlastně nemají rodiče, tak mě to zajímalo jako jak to tam chodí*** (zaujmutí), Proč se chcete, nebo jste se chtěl stát dobrovolníkem? *proč? protože jsem chtěla zjistit jaký je rozdíl mezi těma dětma, jak jsem zvyklá v normální škole, školce a mezi těma dětma v tom Dětském centru, kde vlastně nemají tu rodinu, jak se chovají třeba k ostatním lidem...a chtěla jsem zjistit jestli to budu zvládat, protože jednu dobu jsem uvažovala, že bych šla na nějakou třeba sociální práci a že bych dělal v takových centrech, tak jsem chtěla zjistit jaké to je vůbec ta práce*, Kde jste se dozvěděla o dobrovolnictví v Dětském centru? *kde v tom Samari, já jsem tam přišla a ta **slečna mi zrovna nabídla*** (nezisková organizace) *jestli chcu pracovat v domově důchodců nebo s těma dětma a k těm dětem mám prostě blíž*, Existuje někdo nebo něco

co vás ovlivnilo? co mě ovlivnilo? *asi no my jsem byli na jednom filmu* (film) *jak byl dětský filmový festival a tam právě se jednalo o nějaký film jako, že pomáhat druhým, už nevím jak se to jmenovalo, něco za druhé světové války, tak mě to prostě zaujalo se tomu věnovat, třeba nějak pomáhat*, Co od této činnosti očekáváte? *že pomůžu vlastně, třeba, že příjemným chvíle těm dětem, které nemají vlastně ty rodiče, že bych, nevím, nějaké zajímavé aktivity, výlety co nemůžou podnikat s tetama*. Co vás motivuje se stát dobrovolníkem? *co mě motivuje? asi ta touha pomáhat těm dětem* (pomáhat), *jako že je mi jich trochu líto* (lítost), Máte nějaké a obavy z této činnosti? *no měla jsem než jsem tam šla tak jsem měla, že si na to dítě moc zvyknu* (zvyknutí) *a pak, že ho budu jak kdyby chtít dát a to se trochu u mě projevilo, že jsem si k němu tak udělala vztah, že mi pak bylo líto, když jsem ho vlastně musela odevzdat těm tetám zpátky*, Kolik hodin týdně se věnuje dobrovolnictví? *dvě hodiny týdně* (doba trvání), Oceňuje váš klient vaši práci, pokud ano jak? *no tak ze začátku on byl takový, že byl rád, že si pro něho někdo přišel* (je rád), *tety říkaly, že se naučil rychlejc chodit, nebo když jsme se procházely tak byl takový spokojený, furt se usmíval vždycky jak jsem si ho vzala* (smích) *tak jako že nic moc jako že zamračený a za pět minut si na mě zvykl, vzpomněl si, a po sléze se to zlepšovalo, že? no to už bylo lepší akorád ke konci už tam chodili se na něho dívat ti jeho budoucí pěstouni, takže on už byl z toho takový už trochu mně přišel nervózní, že tam chodí moc cizích lidí a už to bylo takové horší než z toho začátku*, Popište jaké uspokojení Vám dobrovolnictví přináší? *tak měla jsem radost, když měl radost* (radost), *když se třeba něčemu smál nebo když se semnou něčemu nového naučil* (příjemný pocit), *že jsem spolu chodili třeba, on byl trochu takový zaostalejší, že mu to moc... tak koordinace takové*, Změnilo dobrovolnictví tvůj pohled na svět? *tak asi jo, protože si myslím pořád, že je důležité pomáhat těm ostatním těm co nemají takové štěstí jako my, ale to jsem si myslela i jako předtím, ale nevím jestli to úplně změnilo ten pohled*, Co pro vás dobrovolnictví znamená? *co pro mě znamená? příjemné trávení volného času* (volný čas), *užitečné*, Jakým způsobem reagují vaše rodina, přátelé na vaši dobrovolnou činnost? *no tak ti z toho nebyli ze začátku nějak nadšeni, teda rodiče, protože si mysleli, že si na to dítě moc zvyknu* (záporný přístup), *protože i když jsem byla vlastně ta vedoucí na tom táboře, tak tam jsem měli 3 děti z toho dětského domova a já jsem si na ně moc zvykla až jsem mamce říkala, že by jsem si mohli taky nějaké adoptovat a tak měli strych, že to bude stejné takže, ale jinak kamarádky se ptaly a taky říkaly, že by se tam možná šli pak zeptat jak jsem jim to líčil, jako jinak přátelé měli reakce pozitivní* (kladný přístup).

Rozhovor s D5:

Kolik vám je let? *je mi 31 let a o prázdninách mi bude 32*, Jaké je vaše vzdělání? *vystudoval jsem gymnázium a pak jsem zhruba 8 let pracoval a teď při práci studuji vysokou školu*, Jak dlouho provádíte dobrovolnou činnost? *noo řekl bych, že zhruba tři roky*, Kdy jste začali uvažovat, že se stanete dobrovolníkem? *hm, je to asi složitější, protože je to spojené se školou, jak bych to řekl, já jsem potřeboval praxi a tak jsem obcházel různá zařízení, a nakonec se mi podařilo praxi vykonat v Dětském centru Zlín*, *noo, ale konkrétní zamýšlení, asi bych to řekl jinak, prostě po dodělání školy jsem začal o dobrovolnictví uvažovat, říkal jsem si, že až skončí prázdniny, tak bych to zkusil a nakonec se dá říci, že dobrovolníka dělám doposud*, Co vás nastartovalo stát se dobrovolníkem? *no asi bych řekl, že jsem už jsem si dlouho pohrával s myšlenkou o konkrétní pomoci, no já jsem už dlouho přispíval na různé spolky, no ale si k té činnosti v centru **mě přivedla ta praxe** (praxe) do školy, bez které bych se nikdy nedostal o toho prostředí, děti a lidi*, Proč se chcete, nebo jste se chtěl stát dobrovolníkem? *mm, to je těžké, já si asi myslím, že by měl každý člověk obětovat trošku toho svého, asi proto že chci pomáhat jiným lidem, kteří si to zaslouží nebo to potřebují*, Kde jste se dozvěděl o dobrovolnictví v Dětském centru? *já bych řekl, že mám dlouhodobé podvědomí o dobrovolnictví a myslím, že jsem i slyšel o té možnosti, **ale, řekl bych, že asi od sociální pracovnice Dětského centra** (nezisková organizace)*, Existuje někdo nebo něco co vás ovlivnilo? *mě??? **určitě ne a asi ani nemám v blízkém okolí někoho, kdy by dělal něco podobného** (bez ovlivnění)*, Co od této činnosti očekáváte? *asi to, že budu nápomocen, že budu moct někomu pomoci, že, že zpříjemním den dětem*, Co vás motivuje se stát dobrovolníkem? *asi to bude velmi podobná odpověď jako v předešlé otázce, **ale nejspíše sebe uspokojení** (uspokojení), **že jsem udělal něco i pro někoho jiného** (příspěť)*, Máte nějaké a obavy z této činnosti? *noo to měl zatím vždy, pokaždé když mám nové dítě, tak mám strach, například že nebude poslouchat, nebude chtít jít domů, třeba, se něco stane... nebo jsem měl rómské dítě, co na to budou říkat lidé v na koupališti v lázních... ale, když se nad tím zamyslím, tak jsem nikdy žádný větší problém neměl*, Kolik hodin týdně se věnuje dobrovolnictví? *já se věnuji dobrovolnictví asi zhruba dvě až tři hodky týdně* (opakovanost), *no ono záleží co budem dělat, **stalo se že jsme byli na výletě a trvalo to třeba pět hodin** (doba trvání)*, Oceňuje váš klient vaši práci, pokud ano jak? *no myslím, že **třeba se ptal co budeme dělat příště a kdy přijdu a tak** (zajímání)*, Popište jaké uspokojení Vám dobrovolnictví přináší? *asi bych řekl, **že dobrý pocit, že jsem***

někomu pomohl (příjemný pocit), Změnilo dobrovolnictví tvůj pohled na svět? *noo asi ne*, Co pro vás dobrovolnictví znamená? *asi bych řekl, že je to pro mě, asi určitá forma pomoci, jakou můžu přispět i já lidem, kteří na tom nejsou nejlépe* (pomoc), Jakým způsobem reagují vaše rodina, přátelé na vaši dobrovolnou činnost? *například moje rodina se k tomu nějak nestaví, asi asi jsem se o tom ani pořádně nebavili* (neutrální přístup), *no a kamarádi na to reagují jenom pozitivně, řekl bych, že s obdivem* (obdiv).

Rozhovor s D6:

Kolik vám je let? *za měsíc mi bude 53 let*, Jaké je vaše vzdělání? *mám vysokou pedagogickou, univerzitu Palackého 1 až 5*, A učíte ještě teďka? *noo, teďka jsem pět týdnů šťastně učila, protože jsem odešla před devíti lety ze školství a pak jsem se chtěla tam vrátit a už vždycky chodím jen na zástupy, protože ty stabilní místa prostě nějak už nejsou, nějak na to nemám štěstí, tak ale chci učit*, Jak dlouho provádíte dobrovolnou činnost? *třetí rok*, Kdy jste začali uvažovat, že se stanete dobrovolníkem? *no já jsem o tom moc neuvažovala, to tak přišlo docela najednou, už ani nevím kde jsem viděla, prostě mně nějak přišel do ruky letáček Samari a v podstatě jsem se tam hned tenkrát rozešla a oni měli asi 2x, 2x jsem došla do kanceláře a oni měli zavřeno, tak jsem se trošku nazlobila, jsem si říkala co to je, já bych chtěla být dobrovolnicí, chtěla bych něco dělat, tak asi půl roku to bylo ticho po pěšině a pak jsem to zkusila znovu, a už tam byli a už to byli ono*, Co vás nastartovalo stát se dobrovolníkem? *to je asi dlouhý příběh, nebo já už jsem o tom kdysi přemýšlela a dokonce jsem o tom napsala i článek, je to někde na webu, myslím si že úplně ty kořeny to má protože moje maminka kdysi za totality hluboké, jak jsem měly ty podniky, patronáty, tak oni měly patronát nad domovem na Lazech a ona mě tak kdysi vzala na vánoční besídku a to mě tenkrát bylo ale opravdu sedmnáct roků, to jsem ještě chodila na pajdák, no a já jsem to tam probřečela, že mě to nějak chytlo za srdíčko a bylo mě těch dětí líto* (lítost) a tak to byl ten takový klasický postoj, kdy se s tím člověk po první potká a od té doby jsem chtěla, tak jsem k tomu tíhla, říkal jsem si, že v kojeneckém ústavu bych chtěla pracovat nebo v domově a pak život šel úplně jinak a uplynulo asi 20 let no a pak jsem v podstatě jsem... jako bych o tom nikdy nepřemýšlela, pak se něco stalo asi a přišla mi do cesty Samari a už to bylo, Proč se chcete, nebo jste se chtěl stát dobrovolníkem? *noo tak, měla jsem potřebu dělat něco pro druhé, to už mám dlouho, já chodím i přát jubilantům 13 let, vlastně za magistrát, takže dělat něco takového jako že co člověka uspokojí, udělá mu radost a udělá to radost i druhým, tak asi nějak tak*, Kde jste se dozvěděla o

dobrovolnictví v Dětském centru? *no to bylo právě přes to Samari* (organizace), *ale já už si vůbec nepamatuji kde jsem k té Samari přišla, možná jsem to někde četla v magazínu, nebo nějaký letáček se mi dostal do ruky*, Existuje někdo nebo něco co vás ovlivnilo? *ne v tu chvíli kdy jsem se rozhodovala tak, to ne, já sama* (bez ovlivnění), Co od této činnosti očekáváte? *noo, to vlastní uspokojení, uspokojení té potřeby udělat někomu radost a sdílet tu radost s někým a být jako by někomu prospěšná, pomocná*, Co vás motivuje se stát dobrovolníkem? *je to asi stejná odpověď, je mně s tím dobře, je mně s tím pocitem dobře, uspokojení pro sebe samu a dělat něco pro druhé* (příspěť), Máte nějaké a obavy z této činnosti? *né vůbec nikdy, mě ani na vteřinu nenapadlo, ne* (bez obav), Kolik hodin týdně se věnuje dobrovolnictví? *no já dvě hodiny za 14 dní, takže hodinu týdně teď v současné době* (doba trvání), Oceňuje váš klient vaši práci, pokud ano jak? *úžasné samozřejmě, svým dětským způsobem* (dětský způsob), *ale myslím, že jako ty zpětné vazby jsou někdy, třeba na ně člověk někdy dlouho čeká než přijdou, ale tak už jen to, že se to dítě prostě směje* (smích) *a je mu v tu chvíli dobře, nebo zažije něco nového, tak to je o tom právě*, Popište jaké uspokojení Vám dobrovolnictví přináší? *tak to už jsem říkala, vnitřní uspokojení, být potřebná, dělat něco navíc* (příjemný pocit), Změnilo dobrovolnictví tvůj pohled na svět? *ne, nee*, Co pro vás dobrovolnictví znamená? *no to se budu pořád opakovat, znamená to pro mě trávit čas nějak trošku smyslu plně aspoň část toho času smyslu plně* (smysl), Jakým způsobem reagují vaše rodina, přátelé na vaši dobrovolnou činnost? *bezvadně, bezvadně všichni, no já jsem brávala sebou třeba svoji dceru, nebo tady odvedle holčičky deseti - dvanácti leté.*